

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Olga Johansson

Holdingsbolags avdragsrätt för ingående moms

En rättsfallsstudie särskilt inriktad på
nyemissioner och aktieförsäljningar

Examensarbete
30 högskolepoäng

Handledare
Christina Moëll

Ämnesområde
Skatterätt

Termin
vt 2009

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Introduktion	5
1.2 Problemställning/Syfte	5
1.3 Metod och material	6
1.4 Disposition	7
1.5 Avgränsningar	7
2 MERVÄRDESSKATT	8
2.1 Principen om skatteneutralitet	8
2.2 Skattskyldighet och avdragsrätt	10
2.2.1 Mervärdesskattens räckvidd	10
2.2.2 Avdragsrättens räckvidd	12
3 UTVECKLING AV PRAXIS	15
3.1 När agerar holdingbolag i egenskap av en skattskyldig person?	15
3.2 Begreppet ”ekonomisk verksamhet” och beräkning av den avdragsgilla andelen	17
3.3 Närmare om begreppet ”allmänna omkostnader”	24
3.4 Särskilt om kostnader i samband med nyemissioner	29
3.5 Särskilt om aktieförsäljning – ekonomisk verksamhet eller inte?	35
4 DISKUSSION OCH ANALYS	43
5 DEN SVENSKA RÄTTSUTVECKLINGEN PÅ OMRÅDET	50
5.1 Direkt effekt och EG-konform tolkning	50

5.2	Den svenska rättstillämpningen	51
6	SAMMANFATTANDE SLUTSATSER	55
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	56
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	60

Summary

There have been many cases dealing with holding companies' right to deduct input VAT. Still there are some unanswered questions in this area of law. Step by step new rules have emerged from ECJ's case law.

In my graduate thesis I chose to describe and analyze the most important cases on this subject. My ambition has been to investigate the VAT status of holding companies together with possibilities to recover input VAT incurred on costs relating to issue and sale of shares. The term "economic activity" has also been investigated. There was also an ambition to look into the principle of fiscal neutrality and how it affects holding companies' right to deduct input VAT. That has been motivated by the fact that the principle of fiscal neutrality is said to be inherent in the common system of VAT, which is supposed to be a general (neutral) tax on consumption. It is also investigated how the directive has been implemented in Sweden and if the Swedish law has been interpreted in conformity with the directive. The legal dogmatic method has been used to investigate the above mentioned questions.

My conclusion is that holding companies having some kind of "out-of-scope" activity cannot fully deduct input VAT. It is not clear at the same time what the term "outside-the-scope" activity means. Mere acquisition and holding of shares as well as receiving of dividends and share issues do not constitute an economic activity, but fall outside the scope of VAT. The term "economic activity" is to be interpreted widely according to the ECJ. It is not clear when the sale of shares should be classified as an economic activity which is exempted and when as an activity outside the scope of VAT. Mere sale of shares should fall outside the scope. The right to deduct input VAT depends upon this. The judgment in case SKF will hopefully throw some light on the question.

The Swedish law has been interpreted in conformity with the directive, despite the fact that the wording is not the same as in the directive and there is a connection to the direct taxation in the Swedish preparatory acts. A change in the law text is required for the Swedish law to be in complete conformity with the directive.

The principle of fiscal neutrality in VAT has not been applied to activities outside the scope of VAT. I have questioned that in my essay. Companies are not to be burdened by VAT unless they are carrying out exempt activities. VAT is structured in such a way that liability for the tax falls on the end customer and is not supposed to burden companies.

Sammanfattning

Holdingbolags avdragsrätt för ingående mervärdesskatt har prövats i en lång rad rättsmål, men det finns fortfarande obesvarade frågor avseende vad som kan anses utgöra gällande rätt på området. Rättsutveckling har skett successivt och genom EG-domstolens rättspraxis.

I min uppsats har jag beskrivit och analyserat de viktigaste rättsfallen på området. Min ambition har varit att utreda holdingbolags mervärdesskatterättsliga status, men även avdragsmöjligheter för kostnader i samband med nyemissioner och aktieförsäljningar. Begreppet ”ekonomisk verksamhet” har också varit under utredning i denna uppsats. Eftersom syftet med mervärdesskatt är att den ska vara neutral (generell) till sin utformning, har jag ställt mig fråga på vilket sätt den skatterättsliga neutralitetsprincipen påverkar holdingbolags avdragsrätt. Jag har dessutom valt att utreda den svenska rättstillämpningens konformitet med EG-rätten på grund av att EG-rätten har företräde på detta område. För att utreda de ovan nämnda frågorna har jag använt mig av den traditionella juridiska metoden.

Min slutsats är att holdingbolag som bedriver någon form av icke-ekonomisk verksamhet inte kan erhålla den fulla avdragsrätten. Samtidigt är det oklart vad som exakt avses med begreppet ”icke-ekonomisk verksamhet”. Rena innehav och förvärv av aktier, erhållande av utdelningar och aktieemissioner har ansetts utgöra icke-ekonomisk verksamhet. Begreppet ”ekonomisk verksamhet” ska enligt EG-domstolen tolkas brett. För tillfället är det oklart när försäljning av aktier i dotterbolag ska klassificeras som ekonomisk verksamhet som är undantagen och när som icke-ekonomisk verksamhet som faller utanför mervärdesskattesystemet. Rena aktieförsäljningar torde falla utanför. Denna rubricering är avgörande för avdragsrättens omfattning. Domen i målet SKF kommer förhoppningsvis att förtydliga rättsläget.

Den svenska rättstillämpningen har på senare tid varit EG-konform, trots kopplingen till inkomstskatterätten i förarbetena och en lagtext som avviker från mervärdesskattedirektivet. Det bästa vore om lagtexten hade en mer direktivkonform formulering.

Den mervärdesskatterättsliga neutralitetsprincipen har inte ansetts gälla utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt. Jag har ifrågasatt detta i min uppsats. Det bästa vore enligt min uppfattning om företag kunde befrias från all mervärdesskatt såvida den inte hör till de undantagna transaktionerna. Mervärdesskatt är konstruerad så att den inte ska belasta de ekonomiska aktörerna, utan endast den slutliga konsumenten.

Förord

Jag vill tacka min handledare dekanus för Juridiska fakulteten professor Christina Moëll för alla värdefulla synpunkter och inspiration under arbetets gång.

Eftersom idén att skriva om holdingbolags avdragsrätt för ingående moms uppstod när jag läste kursen ”European Indirect Taxation”, vill jag även tacka professor Ben Terra och universitetslektor Oskar Henkow båda vid Institutionen för handelsrätt vid Lunds universitet.

Jag vill också tacka mina vänner och min familj, särskilt Henrik, för allt stöd och uppmuntran genom åren.

Förkortningar

A.a.	Anfört arbete
Art.	Artikel
ECJ	European Court of Justice
EG	Europeiska Gemenskapen
EGT	Europeiska gemenskapernas officiella tidning
EUT	Europeiska unionens officiella tidning
Ibid.	Ibidem
ML	Mervärdesskattelagen (1994:200)
Prop.	Proposition
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SN	Skattenytt
SOU	Statens offentliga utredning
SRN	Skatterättsnämnden
SvSkT	Svensk Skattetidning
VAT	Value Added Tax

1 Inledning

1.1 Introduktion

Ett bolag kan bedriva en ekonomisk verksamhet som omfattas av mervärdesskattedirektivets tillämpningsområde, och en icke-ekonomisk verksamhet, som inte omfattas av mervärdesskattedirektivets tillämpningsområde.¹ Ett bolag kan dessutom bedriva verksamhet som omfattas av undantagsbestämmelser utan att någon avdragsrätt kan erhållas. Av EG-domstolens praxis framgår att avdragsrätt kan föreligga även ifråga om ingående mervärdesskatt som är hänförlig till sådan verksamhet som inte omfattas av mervärdesskattedirektivets tillämpningsområde.² Det är dock inte helt klart vad innebörden av begreppet ”ekonomisk verksamhet” är och i vilken mån det föreligger avdragsrätt när ett bolag bedriver verksamhet av en icke-ekonomisk natur.

Holdingbolags huvudsakliga verksamhet är oftast innehav av aktier, aktieförvärv samt aktieförsäljningar. Om holdingbolags transaktioner tillhör de transaktioner som är undantagna från beskattning, kan inte avdrag för ingående mervärdesskatt erhållas. Bilden av holdingbolags avdragsrätt för ingående skatt är således komplex.

En grundläggande princip inom mervärdesskatten är principen om skatteneutralitet mellan skattskyldiga personer, enligt vilken mervärdesskatten ska vara en allmän skatt på konsumtion och bara belasta den slutliga konsumenten. Denna princip betyder också att ekonomiska aktörer som tillhandahåller samma varor och tjänster ska behandlas lika. När bolag inte får avdrag för ingående moms leder detta till att denna princip inte upprätthålls i alla situationer. Detta gör att skatten belastar även ekonomiska aktörer och inte bara den slutliga konsumenten. Det är därför av intresse att utreda avdragsrättens omfattning.

1.2 Problemställning/Syfte

Syftet med denna uppsats är att belysa rättsläget i fråga om holdingbolags avdragsrätt för ingående mervärdesskatt. Särskild uppmärksamhet ägnas åt nyemissionskostnader och kostnader för aktieförsäljningar pga. avdragssvårigheter i samband med sådana kostnader.

Huvudfrågan kan delas in i mindre delfrågor. Hur ser avdragsrätten ut i blandade holdingbolag, dvs. bolag som inte bara bedriver verksamhet av ekonomisk natur? Är mervärdesskatt på kostnader i samband med

---

¹ Andersson, Sara, ”Securenta – en ny hållning från EG-domstolen?”, SN, 2008, s. 633.

² Ibid.

nyemissioner avdragsgill? Är mervärdesskatt på kostnader i samband med aktieförsäljningar avdragsgill? Vilka principer styr avdragsrättens omfattning? Sist men inte minst - är den svenska rättstillämpningen EG-konform?

Problemställningen kan bäst illustreras med följande exempel. Anta att det finns ett moderbolag X AB som äger aktier i sitt dotterbolag Y AB. Verksamheten är huvudsakligen förlagd till dotterbolaget. Moderbolaget är inblandat i förvaltning av sitt dotterbolag och får utdelningar från dotterbolaget. Vid en genomförd nyemission betalar moderbolaget mervärdesskatt på konsultkostnader i samband med nyemissionen. Är denna skatt avdragsgill? Vidare säljer moderbolaget sina aktier. Åter igen tvingas moderbolaget betala mervärdesskatt på kostnader i samband med aktieförsäljningen. Är denna mervärdesskatt avdragsgill?

Den ovan beskrivna problematiken har visat sig vara av största intresse ifråga om så kallade holdingbolag. Uppsatsen berör dock även de mest grundläggande principerna på mervärdesskatteområdet, såsom neutralitetsprincipen och principen om EG-konform tolkning.

1.3 Metod och material

Jag har använt mig av den traditionella juridiska metoden i denna uppsats. Detta betyder att de sedvanliga juridiska källorna har använts för att belysa rättsläget – lagtext, rättspraxis, förarbeten och doktrin. Eftersom uppsatsen till stor del handlar om den EG-rättsliga regleringen av moms, har jag använt mig av mervärdesskattedirektivet och rättsfall från EG-domstolen.

Karaktäristiskt för mervärdesskatten är den harmoniseringsgrad som successivt har uppnåtts genom direktiv och förordningar på området. De nuvarande reglerna på området tillkom genom rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter som år 2006 ersattes av rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt.³ Det sistnämnda direktivet har i huvudsak behållit de regler som fanns i sjätte direktivet. Artikelnumreringen har dock ändrats av tekniska skäl. Sjätte direktivets 53 artiklar har blivit 414 artiklar, varav 411 artiklar upprepar bestämmelser i sjätte direktivet.⁴ År 2008 antogs två nya direktiv. Det ena är rådets direktiv 2008/08/EG av den 12 februari 2008 om ändring av direktiv 2006/112/EG med avseende på platsen för tillhandahållande av tjänster.⁵ Det andra är rådets direktiv 2008/09/EG av

---

³ Se rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter, EGT L 145, 13.6.1977, s. 1–40, se även rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, EUT L 347, 11.12.2006, s. 1–118.

⁴ Terra, Ben, Kajus, Julie, *European VAT Directives – Integrated Texts of The Recast VAT Directive and the former Sixth VAT Directive*, Volume 2, 2008, p. v (preface).

⁵ Rådets direktiv 2008/08/EG av den 12 februari 2008 om ändring av direktiv 2006/112/EG med avseende på platsen för tillhandahållande av tjänster, EUT L 44, 20.2.2008, s. 11–22.

den 12 februari 2008 om fastställande av närmare regler för återbetalning enligt direktiv 2006/112/EG av mervärdesskatt till beskattningsbara personer som inte är etablerade i den återbetalande medlemsstaten men i en annan medlemsstat.⁶ Dessa två direktiv förändrar dock inte rättsläget inom det valda ämnet – holdingbolags avdragsrätt för ingående moms avseende kostnader vid nyemissioner och aktieförsäljningar.

Förutom de ovan nämnda direktiven finns det dessutom en förordning - rådets förordning (EG) nr 1777/2005 av den 17 oktober 2005 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för direktiv 77/388/EEG rörande det gemensamma systemet för mervärdesskatt.⁷ Förordningen är direkt tillämplig.

1.4 Disposition

Uppsatsen inleds med en redogörelse om vad som anses utgöra gällande rätt enligt EG-rätten, särskild tonvikt läggs vid EG-domstolens praxis. Kapitel två handlar om neutralitetsprincipen, skattskyldighet och avdragsrätts omfattning. Kapitel tre behandlar holdingbolags mervärdesskatterättsliga ställning. Begreppet ”ekonomisk verksamhet” samt praxis ifråga om avdragsmöjligheter för kostnader i samband med nyemissioner och aktieförsäljningar behandlas särskilt i detta kapitel. Efter analys av EG-domstolens praxis följer ett avsnitt om den svenska rättstillämpningen och dess konformitet med EG-rätten. Uppsatsen avslutas med sammanfattande slutsatser.

1.5 Avgränsningar

Eftersom jag inte går in i detalj på mervärdesskattens uppbyggnad förutsätter uppsatsen att läsaren har en grundläggande förkunskap om hur mervärdesskatten är konstruerad. Genomgången av den svenska rättstillämpningen i denna uppsats är mindre omfattande än genomgången av EG-domstolens praxis. Detta beror på att EG-rätten är överordnad den svenska rätten. Särskild uppmärksamhet ägnas åt avdragsrätt för kostnader i samband med nyemissioner och aktieförsäljningar, detta på grund av att just dessa kostnader vållat flest problem i rättspraxis.

---

⁶ Rådets direktiv 2008/09/EG av den 12 februari 2008 om fastställande av närmare regler för återbetalning enligt direktiv 2006/112/EG av mervärdesskatt till beskattningsbara personer som inte är etablerade i den återbetalande medlemsstaten men i en annan medlemsstat, EUT L 44, 20.2.2008, s. 23-28.

⁷ Rådets förordning (EG) nr 1777/2005 av den 17 oktober 2005 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för direktiv 77/388/EEG rörande det gemensamma systemet för mervärdesskatt, EUT L 288, 29.10.2005, s. 1-9.

2 Mervärdesskatt

2.1 Principen om skatteneutralitet

Den skatterättsliga neutralitetsprincipen har sitt ursprung i nationalekonomin och de teorier enligt vilka idealen är att skatteregler inte ska påverka individens ekonomiska planering och därmed marknaden.⁸ Varje påverkan på val som företas i en marknadsekonomi leder till samhällsekonomiska effektivitetsförluster; en framgångsrik strävan att minimera dessa effektivitetsförluster resulterar i neutrala skatteregler.⁹

Neutralitetsprincipen är en viktig princip inom både direkt och indirekt beskattning, även om innebörden av denna princip skiljer sig något på de två områdena. Peter Melz delar upp neutralitetsaspekter på mervärdesskatteområdet i två olika kategorier – konsumtionsneutralitet (avseende vilka varor och tjänster som konsumeras) och produktionsneutralitet (avseende val av företagsform, produktionsfaktorer, försäljningsätt osv.).¹⁰ Han betonar särskilt konkurrensneutralitet som en del av produktionsneutralitet och menar att konkurrensneutralitet innebär att två konkurrerande producenter likabehandlas vid mervärdesbeskattning.¹¹

Neutralitet är ett viktigt syfte för mervärdesskattens utformning.¹² Mervärdesskatt är en indirekt skatt, dvs. den inbetalas av producenter, säljare och tillverkare av varor och tjänster, men ska bäras av andra personer, konsumenter.¹³ Mervärdesskatten har framförallt utformats så att den ska ”i så liten utsträckning som möjligt belasta de skattskyldiga näringsidkarna”.¹⁴

Eleonor Alhager har dragit en viktig slutsats ifråga om neutralitetsprincipen på mervärdesskatteområdet. Hon påpekar att neutralitetsprincipen är starkare förankrad i mervärdesskatten än i inkomstskatten.¹⁵ Detta beror på att EG-domstolen ”regelmässigt använder neutralitetsprincipen som en utfyllande norm, när EG-direktiven inte ger klart besked om rättsläget.”¹⁶ Neutralitet på mervärdesskatteområdet har således inte bara karaktären av en rättspolitisk grundprincip som ska iaktas vid utformning av mervärdesskattesystemet. Neutralitetsprincipen har även visat sig utgöra ”en

---

⁸ Melz, Peter, Mervärdesskatten – rättsliga grunder och problem, Juristförlaget, Stockholm 1990, s. 67.

⁹ Ibid.

¹⁰ A.a., s. 69.

¹¹ Ibid.

¹² Melz, Peter, Mervärdesskatt, Iustus Förlag, 14:e uppl., 2006, s. 13.

¹³ A.a., s. 11.

¹⁴ A.a., s. 13.

¹⁵ Alhager, Eleonor, Alhager, Magnus, Omstruktureringar och moms, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2002, s. 24.

¹⁶ Ibid.

rättslig norm som används vid utredandet och fastställandet av gällande rätt”.¹⁷

Ben Terra och Julie Kajus nämner principen om skatteneutralitet som en av de viktigaste rättsprinciperna inom mervärdesskatt och hänvisar till artikel 2 i mervärdesskattedirektivet.¹⁸ Principen om skatteneutralitet härrör enligt deras uppfattning från skattens konstruktion som generell skatt; grunderna för detta återfinns i artikeln 2 i direktivet.¹⁹

Ett viktigt påpekande finns i generaladvokaten Mischos förslag till avgörande i målet *C-8/01 Taksatorringen*. Målet handlar om tolkning av två undantagsbestämmelser i sjätte direktivet. En sammanslutning, vars medlemmar var försäkringsbolag, ville använda sig antingen av art. 13 B (a) (numera 135 (1) (a) i mervärdesskattedirektivet) eller art. 13 A (1) (f) (numera 132 (1) (f)).²⁰ I detta mål ställdes frågor om strikt tolkning av undantagsbestämmelser på sin spets. En strikt tolkning innebär inte nödvändigtvis att den ska vara restriktiv med resultat att undantag blir utan verkan.²¹ Vid bedömning av vilken räckvidd undantagsbestämmelser har, ägnas även mycket uppmärksamhet åt neutralitetsprincipen, eftersom undantag utgör ett medvetet avsteg från denna princip.

Generaladvokaten menar att neutraliteten utgör kännetecknet för mervärdesskatten som skatt och riktar sin kritik mot de undantag från beskattning som finns. Generaladvokaten menar att ”denna harmoni (i betydelsen ”neutralitet”, min kommentar) inte längre kan säkerställas om det görs inskränkningar i principen om generell skatteplikt, oavsett om detta sker med avseende på de skattskyldiga aktörerna eller de skattepliktiga transaktionerna.”²²

Han menar att risken för att det uppstår snedvridningar är stor när den kedja som leder ända fram till den slutlige konsumenten bryts. Detta gäller oavsett under vilka villkor som denna brytning sker.²³

”Den aktör som inte är skattskyldig eller som har genomfört en transaktion som är undantagen från skatteplikt kan nämligen inte heller göra något avdrag, eftersom han inte tar ut någon mervärdesskatt. Det ankommer på en sådan aktör när han vill utöva sin verksamhet att ... slutligt erlagga mervärdesskatt för inköp av varor eller tjänster från tredje man för vilka han är skyldig att erlagga mervärdesskatt.”²⁴

---

¹⁷ Alhager, Eleonor, Alhager, Magnus, Omstruktureringar och moms, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2002, s. 24.

¹⁸ Terra, Ben, Kajus, Julie, A guide to the European VAT Directives - Introduction to European VAT, , Volume 1, 2008, p. 80-85.

¹⁹ Ibid.

²⁰ Mål C-8/01 Taksatorringen, p. 3-4.

²¹ Ibid., p. 63.

²² Generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-08/01 Taksatorringen, p. 5.

²³ Ibid., p. 6-7.

²⁴ Ibid.

Robert Pålsson definierar neutralitetsprincipen som ”ett uttryck för en målsättning”.²⁵ Att sträva efter att mervärdesskatt inte ska belasta näringsidkarna utan bara konsumenterna ligger till grund för mervärdesskattens utformning och genomsyrar således hela mervärdessystemet. Det har dock visat sig problematiskt att alltid upprätthålla denna princip.

2.2 Skattskyldighet och avdragsrätt

2.2.1 Mervärdesskattens räckvidd

Mervärdesskattens uppbyggnad och villkoren för skattskyldighet finner vi i två viktiga artiklar i början av direktivet – artikel 2 och artikel 9 (tidigare art. 2 och art. 4). Artikel 2 beskriver mervärdesskattens räckvidd. För att illustrera rekvisita har jag valt en punkt.

”Följande transaktioner skall vara föremål för mervärdesskatt:

...

c) Tillhandahållande av tjänster mot ersättning som görs inom en medlemsstats territorium av en beskattningsbar person när denne agerar i denna egenskap.”²⁶

Artikel 9 definierar begreppet ”skattskyldig person”: ”Med beskattningsbar person avses den som, oavsett på vilken plats, självständigt bedriver en ekonomisk verksamhet, oberoende av dess syfte eller resultat. Med ekonomisk verksamhet avses varje verksamhet som bedrivs av en producent, en handlare eller en tjänsteleverantör, inbegripet gruvdrift och jordbruksverksamhet samt verksamheter inom fria och därmed likställda yrken. Utnyttjande av materiella eller immateriella tillgångar i syfte att fortlöpande vinna intäkter därav skall särskilt betraktas som ekonomisk verksamhet.”²⁷

Kristina Ståhl påpekar att begreppet ”ekonomisk verksamhet” är ”ett helt objektivt begrepp”.²⁸ Att verksamheten bedöms utan hänsyn till personens syfte eller verksamhetens resultat förklarar hon med målet att åstadkomma en konkurrensneutral beskattning av konsumtionen.²⁹ Neutralitetsprincipen medför att ”tämligen blygsamma aktiviteter är tillräckliga för att ekonomisk verksamhet skall föreligga”.³⁰

---

²⁵ Pålsson, Robert, *Likhet inför skattelag – likhetsprincipen och konstruktionen av jämförbarhet i skatterätten*, Iustus förlag, Uppsala 2007, s. 32.

²⁶ Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, art. 2.

²⁷ *Ibid.*, art. 9.

²⁸ Ståhl, Kristina, Persson Österman, Roger, *EG-skatterätt*, 2:a uppl., Iustus förlag, 2006, s. 198.

²⁹ *Ibid.*

³⁰ *Ibid.*

I målet *C-186/89 Van Tiem* kommenterade EG-domstolen begreppet ”utnyttjande”. Enligt EG-domstolen omfattar utnyttjande alla transaktioner oavsett dessas rättsliga form, varigenom avses att fortlöpande vinna intäkter.³¹ Artikeln 9 har således en mycket vid räckvidd.

Med hänvisning till detta rättsfall påpekar Kristina Ståhl att innehav av egendom som regelbundet ger inkomst är ekonomisk verksamhet. Att en fysisk person hyr ut en tillgång till eget bolag måste räknas som ekonomisk verksamhet. Redan beslutet att investera i egendom som kan tänkas ge framtida inkomst är också ekonomisk verksamhet.³² Detta gäller även om investeringen senare visar sig vara värdelös och verksamheten läggs ner utan att några intäkter erhållits. Även vid tidpunkten för nedläggning av verksamheten kan det förekomma att utgifter uppkommer. Mål *C-32/03 Fini* illustrerar just detta. Hyreskostnader efter verksamhetsnedläggelse medförde avdragsrätt trots att någon verksamhet inte längre bedrevs i lokalerna.³³ Skattskyldigheten ansågs fortlöpa. Eftersom det inte fanns någon utgående skatt, resulterade avdraget i nettoutbetalningar till företaget.³⁴

Domen *C-268/83 Rompelman* handlar om begreppet ”skattskyldig”. Makarna Rompelman förvärvade en fordringsrätt avseende framtida äganderätt till en byggnad under uppförande.³⁵ Avsikten var att de skulle hyra ut lokaler, därför yrkade de också avdrag för ingående mervärdesskatt på de delbetalningar som förföll till betalning allteftersom byggnadsarbetena fortskred.³⁶ Tvisten gällde den tidpunkt vid vilken rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt uppstår. Föreligger det ”utnyttjande av tillgångar” redan från den tidpunkt då en person förvärvar en rätt till framtida tillgångar i avsikt att utnyttja dessa tillgångar? Denna tolkningsfråga ställdes till EG-domstolen av den nationella domstolen.³⁷

Enligt EG-domstolen fanns det ingen anledning att skilja mellan förvärvet av en fordringsrätt avseende framtida äganderätten och förvärvet av själva äganderätten.³⁸ Artikeln 4 i direktivet (numera art. 9) hindrade dock inte skattemyndigheten från att kräva att avsikten styrktes genom objektiva omständigheter, ”såsom de planerade lokalernas särskilda lämplighet för kommersiellt utnyttjande.”³⁹

Neutralitetsprincipen leder således till att även blygsamma aktiviteter anses utgöra ekonomisk verksamhet. Redan beslutet att investera samt fortsatta hyreskostnader efter verksamhetens nedläggning räcker till att skattskyldighet anses föreligga. Det normala är att skattskyldighet

---

³¹ Mål C-204/88 Van Tiem.

³² Ståhl, Kristina, Persson Österman, Roger, EG-skatte rätt, 2:a uppl., Iustus förlag, 2006, s. 198.

³³ Mål C-32/03 Fini, p.10.

³⁴ Ibid.

³⁵ Mål 268/83 Rompelman, p. 3.

³⁶ Ibid., p. 4.

³⁷ Ibid., p. 10.

³⁸ Ibid., p. 23.

³⁹ Ibid., p. 24.

förutsätter avdragsrätt för att undvika att näringsidkarna belastas med mervärdesskatt. Det finns dock ingen regel utan undantag. Därför ska jag i nästa avsnitt utreda avdragsrättens omfattning.

2.2.2 Avdragsrättens räckvidd

Varje skattskyldig ska dra av all ingående mervärdesskatt som är hänförlig till förvärv för den skattskyldiga verksamheten.⁴⁰

Avdragsrätten tillkommer således endast skattskyldiga. Denna egenskap beror på utövandet av ekonomisk verksamhet enligt artikeln 9.1 mervärdesskattedirektivet.⁴¹

I detta sammanhang är det viktigt att utreda fenomenet ”holdingbolag”. Det bör uppmärksammas att det inte finns någon legal skatterättslig definition av begreppet ”holdingbolag”. Begreppet har dock använts flitigt, inte minst av EG-domstolen.⁴² För att definiera holdingbolag kort har jag använt mig av Wikipedias beskrivning. Holdingbolag är moderbolag vars huvudsakliga syfte är att inneha aktier i dotterbolag för att utöva kontroll över dessa.⁴³

Holdingbolag har ett naturligt intresse av att kunna dra av ingående moms hänförlig till utgifter i samband med aktieförvärv, aktieemissioner och aktieförsäljningar. Holdingbolag kan även ha egen verksamhet.⁴⁴ Sådana holdingbolag har fått namn ”blandade holdingbolag”. Generaladvokaten Léger ger en följande definition (målet EDM kommer jag att behandla längre fram i min uppsats).

”Ett blandat holdingbolag är ett bolag som förutom sin verksamhet i form av ej mervärdesskattepliktigt andelsinnehav i andra bolag, samtidigt bedriver skattepliktig verksamhet.”⁴⁵

Joachim Englisch har delat in holdingbolag i tre olika kategorier: ”active”, ”mixed” och ”operating”.⁴⁶ ”Active” holdingbolag tillhandahåller skattepliktiga tjänster åt alla sina dotterbolag, ”mixed” holdingbolag tillhandahåller skattepliktiga tjänster endast till vissa av de kontrollerade

---

⁴⁰ Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, art. 168 (a).

⁴¹ Generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-16/00 Cibo, punkt 13.

⁴² Ramsdahl, Dennis, ”Ökonomisk verksamhet i relation til holdingselskabers aktivitet”, Tidskrifter for skatter og avgifter, 2002, s. 782 (fotnot 9).

⁴³ www.wikipedia.se (2009-05-11).

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Generaladvokaten Légers förslag till avgörande i målet C-77/01 EDM, fotnot 3.

⁴⁶ Englisch, Joachim, ”Input VAT Deduction by Holding Companies – German Practice and Community Law”, International VAT Monitor, May/June 2007, p. 174.

bolagen, ”operating” holdingbolag tillhandahåller skattepliktiga tjänster endast till tredje parter.⁴⁷

Den fulla avdragsrätten tillkommer bara ”aktiva” holdingbolag som inte utövar någon form av icke-ekonomisk verksamhet.⁴⁸

Avdragsrätten är även begränsad vid tillämpning av undantagsbestämmelser – ifall transaktioner omfattas av t. ex. undantagsbestämmelser i artikel 135 kan avdrag inte fås. När en skattskyldig person utför såväl skattepliktiga transaktioner som undantagna, måste en uppdelning av mervärdesskatt ske.

Artiklar 173 och 174 i direktivet reglerar den proportionella avdragsrätten.

”När varor och tjänster används av en beskattningsbar person såväl för transaktioner som avses i artiklarna 168, 169 och 170, vilka medför rätt till avdrag för mervärdesskatt, som för transaktioner som inte medför rätt till avdrag, skall bara den andel av mervärdesskatten vara avdragsgill som kan hänföras till de förstnämnda transaktionerna. Den avdragsgilla andelen skall bestämmas i enlighet med artiklarna 174 och 175 för alla transaktioner som utförs av den beskattningsbara personen.”⁴⁹

”Den avdragsgilla andelen skall vara resultatet av ett bråk bestående av följande belopp:

- a) I täljaren, det sammanlagda beloppet, exklusive mervärdesskatt, av den omsättning per år som kan hänföras till transaktioner som medför rätt till avdrag enligt artiklarna 168 och 169.
- b) I nämnaren, det sammanlagda beloppet, exklusive mervärdesskatt, av den omsättning per år som kan hänföras till transaktioner som ingår i täljaren och till transaktioner som inte medför rätt till avdrag.

Medlemsstaterna får i nämnaren inräkna beloppet av andra subventioner än sådana som är direkt knutna till priset på leveransen av varor eller tillhandahållandet av tjänster som avses i artikel 73.”⁵⁰

I vårt fall är det särskilt intressant att studera artikel 135.1 (f), eftersom just denna punkt handlar om transaktioner med aktier.

”Medlemsstaterna skall undanta följande transaktioner från skatteplikt: ...

- f) Transaktioner, inbegripet förmedling men med undantag av förvaltning och förvar, rörande aktier, andelar i bolag eller andra sammanslutningar, obligationer och andra värdepapper, dock med uteslutande av handlingar

---

⁴⁷ Englisch, Joachim, ”Input VAT Deduction by Holding Companies – German Practice and Community Law”, *International VAT Monitor*, May/June 2007, p. 174.

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, art. 173.1.

⁵⁰ *Ibid.*, art. 174.1.

som representerar äganderätt till varor och sådana rättigheter eller värdepapper som avses i artikel 15.2.”⁵¹

Rena placeringsinnehav av aktier och andra värdepapper anses dock falla utanför mervärdesskattesystemet. Samma gäller nyemissioner, eftersom dessa inte anses utgöra ”transaktioner” med aktier. Praxisutveckling från EG-domstolen har dock visat att avdragsrätt ändå kan föreligga när en transaktion faller utanför mervärdesskattesystemet. Det är därför som jag har valt att studera EG-domstolens praxis på området.

---

⁵¹ Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, art. 135.1 (f).

3 Utveckling av praxis

3.1 När agerar holdingbolag i egenskap av en skattskyldig person?

Ett av de första rättsfallen gällande holdingbolags mervärdesskatterättsliga ställning var målet *C-60/90 Polysar*. Polysar BV var ett holdingbolag som ingick i koncernen Polysar. Bolaget betalade regelbundet ut och tog emot utdelningar från ett bolag i Kanada, Polysar Holding Ltd. Detta bolag hade i sin tur 100 procent av aktiekapitalet i Polysar BV.⁵²

En tvist uppstod mellan Polysar BV och Skattemyndigheten i Nederländerna ifråga om avdrag för ingående mervärdesskatt.⁵³ Beslutet om efterbeskattning överklagades till en domstol, som hänsköt två frågor till EG-domstolen.⁵⁴ En av frågorna gällde bl.a. holdingbolags rättsliga ställning, dvs. om ett holdingbolag som inte utövar någon annan verksamhet än den som är förenad med innehavet av andelar i dotterbolag kan klassificeras som skattskyldig person i momshänseende.⁵⁵

EG-domstolen förklarade att ”blotta förvärvet och innehavet av bolagsandelar inte skall betraktas som en sådan ekonomisk verksamhet ... som gör förvärvaren och innehavaren till skattskyldig person”.⁵⁶

Därefter uttalade EG-domstolen följande: ”Det är annorlunda om kapitalintresset åtföljs av ett direkt eller indirekt deltagande i förvaltningen av de bolag i vilka förvärvet av intresset har ägt rum, bortsett från holdingbolagets rättigheter som aktieägare eller bolagsman.”⁵⁷ Denna fras har gett upphov till många senare diskussioner i doktrinen.

Detta mål kan med andra ord sägas handla om följande – den skattskyldige erhåller ersättning utan att det finns skattepliktiga transaktioner. En omvänd situation då det var fråga om utförande av skattepliktiga transaktioner utan att det förelåg ersättning finner vi i målet *C-89/81 Hong Kong Trade Development Council*. Hong Kong Trade Development Council var en organisation bildad för att tillhandahålla information om Hong Kong samt ge diverse råd, allt utan att ta betalt för sina tjänster.⁵⁸ Organisationens verksamhet sponsrades helt och hållet av regeringen i Hong Kong.⁵⁹ Frågan uppstod om organisationen var en skattskyldig person. EG-domstolen fann

---

⁵² Mål C-60/90 Polysar, p. 6.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid., p. 9.

⁵⁶ Ibid., p. 13.

⁵⁷ Ibid., p. 14.

⁵⁸ Mål C-89/81 Hong Kong Trade Development Council, p. 1

⁵⁹ Ibid.

att ersättning (consideration) krävs för att det ska vara fråga om beskattningsbara transaktioner.⁶⁰ Hong Kong Trade Council likställdes med en konsument i mervärdesskattehänseende.⁶¹

Ersättning krävs således för att transaktioner ska betraktas som mervärdesskattepliktiga. Blotta innehavet av aktier i ett annat bolag kan inte anses utgöra en skattepliktig transaktion. Dessutom kan inte heller utdelningar utan vidare anses utgöra ersättning. Tankeställaren i båda två fallen kan sägas vara resultatet av att vissa bolag/organisationer inte betraktas som skattskyldiga personer utan likställs med konsumenter i momshänseende. Om syftet med mervärdesskattesystemet är att mervärdesskatten ska bäras av konsumenter är beslutet att jämställa ekonomiska organisationer med konsumenter inte helt logiskt. Vad är det dessa juridiska personer egentligen konsumerar?

Ett senare mål, *C-306/94 Régie dauphinoise* handlar om en tvist gällande beräkning av den avdragsgilla andelen med beaktande av finansiell avkastning på en investering som företaget Régie genomfört.⁶² Företagets verksamhet bestod av uthyrning av fast egendom samt utövande av förvaltningsuppgifter för alla ägares räkning. De förskott som företaget fick av ägarna placerades med deras samtycke för företagets räkning i finansinstitut. Avkastningen behölls av företaget självt, medan medlen så småningom betalades tillbaka till ägarna.⁶³ Enligt den franska skattemyndigheten var mervärdesskatten bara avdragsgill till en viss del, eftersom företagets finansiella verksamhet tillhörde de undantagna tjänsterna (artikel 13 B d punkt 1 och 3 i sjätte direktivet, numera art. 135.1 (b) och (d)).⁶⁴ Den nationella domstolen undrade om sådana finansiella transaktioner påverkade avdragsrätten och om en sådan finansiell avkastning skulle inkluderas i nämnaren i det bråk som bestämmer den avdragsgilla andelen eller om den skulle betraktas som ”kringtjänster i samband med finansiella transaktioner”.⁶⁵ Dessutom undrade den nationella domstolen om omsättningens storlek eller den omständigheten att transaktionerna kunde anses utgöra en direkt och permanent förlängning av den ekonomiska verksamheten påverkade bedömningen.⁶⁶

EG-domstolen uttalade att en transaktion som gick ut på att personer i egenskap av skattskyldig person tog betalt för att kapital ställdes till tredje mans förfogande omfattades av begreppet ekonomisk verksamhet och således av mervärdesskattedirektivets tillämpningsområde.⁶⁷ Knäckfrågan var om företaget agerade i egenskap av skattskyldig person. Enligt domstolen utgjorde verksamheten en direkt, bestående och nödvändig förlängning av den verksamhet som grundade skatteplikt (dvs. förvaltning

---

⁶⁰ Mål C-89/81 Hong Kong Trade Development Council, p. 10.

⁶¹ Ibid., p. 10 – 11.

⁶² Mål C-306/94 Régie dauphinoise, p. 2.

⁶³ Ibid., p. 6.

⁶⁴ Ibid., p. 9.

⁶⁵ Ibid., p. 12.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid., p. 17.

av fastigheter).⁶⁸ Investeringar som Régie genomfört skulle betraktas som tillhandahållande av tjänster. Sådana investeringar var dock undantagna från skatteplikt enligt 13 B d punkt 1 och 3 i sjätte direktivet. Eftersom investeringarna utgjorde en förlängning av den skattepliktiga verksamheten kunde de inte anses vara kringtjänster i den mening som avsågs i artikel 19.2 i sjätte direktivet.⁶⁹

Såsom generaladvokaten Lenz korrekt påpekade i sitt förslag till avgörande kunde investeringarna inte betraktas isolerade ifrån fastighetsförvaltningen utan måste ses i samband med denna.⁷⁰ Detta är på grund av att företaget inte skulle kunna bedriva investeringsverksamheten utan att bedriva sin huvudsakliga ekonomiska verksamhet inom fastighetsförvaltning.⁷¹ Samtidigt var han nog med att påpeka att Régies investeringsverksamhet skulle hållas isär från ”enbart ett uppbärande av utdelning”.⁷²

Rekvisitet ”att agera i egenskap av skattskyldig person” ställs på sin spets här. Utgör verksamheten en direkt, bestående och nödvändig förlängning av skattepliktsgrundande verksamhet, agerar företaget i egenskap av skattskyldig person. Hänförs sådan verksamhet till de undantagna verksamheterna, kan inte avdrag fås för kostnader i samband med denna verksamhet.

3.2 Begreppet ”ekonomisk verksamhet” och beräkning av den avdragsgilla andelen

Jag har valt att ha ett separat avsnitt där begreppet ”ekonomisk verksamhet” utreds särskilt. Gränsdragningen mellan ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet är viktig, eftersom icke-ekonomisk verksamhet faller utanför mervärdesskattens tillämpningsområde.

Ett av de första mål som handlade om begreppet ”ekonomisk verksamhet” var målet *C-80/95 Harnas & Helm*. Harnas & Helm innehade obligationer emitterade i tredje land, på vilka företaget uppbar utdelning och ränta. Enligt EG-domstolen kunde inte räntan anses vara ersättning för tjänster, utan räntan var ett resultat av äganderätten till obligationer.⁷³

Redan i det målet uttalade generaladvokaten Fennelly följande. ”Tonvikten skall läggas på det ekonomiska och kommersiella innehållet i de transaktioner som påstås utgöra ekonomisk verksamhet i motsats till den formella ekonomiska eller kommersiella klassificeringen (i detta fall nämligen som förvärv och innehav av obligationer eller aktier) av dessa

---

⁶⁸ Mål C-306/94 Régie dauphinoise, p. 18.

⁶⁹ Ibid., p. 22.

⁷⁰ Generaladvokaten Lenz förslag till avgörande i målet C-306/94 Régie dauphinoise, p. 20.

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid., p. 22.

⁷³ Mål C-80/95 Harnas & Helm, p. 18.

verksamheter. Av detta följer enligt min uppfattning att en person som – i likhet med klaganden – idkar handel med obligationer kan anses utöva ekonomisk verksamhet endast om han driver verksamheten i affärsmässigt eller kommersiellt syfte. Han måste i detta avseende tillhandahålla tjänster till sina kunder och inte endast konsumera tjänster.”⁷⁴

I domen *C-142/99 Floridienne SA och Berginvest SA* ställdes följande frågor på sin spets. Ett holdingbolag (Floridienne) och ett mellanliggande bolag (Berginvest) hade hävdade att de deltog i förvaltning av sina dotterföretag, antingen direkt eller indirekt, genom att tillhandahålla sina dotterbolag tjänster avseende administration, bokföring och data och även genom att låna medel till dotterbolagen.⁷⁵ Floridienne och Berginvest utförde mervärdesskattepliktiga transaktioner i övrigt.⁷⁶ Enligt myndigheterna utgjorde räntorna på lån en del av särskild finansiell yrkesverksamhet och därför skulle de läggas till nämnaren i det bråk som används för den allmänna avdragsgilla andelen.⁷⁷ Med anledning härav uppstod en tvist och den nationella domstolen ställde en fråga till EG-domstolen angående holdingbolags avdragsrätt. Domstolen ville i huvudsak veta om aktieutdelningar och räntor på lån alltid skulle uteslutas ur nämnaren i det bråk som används vid beräkningen av den avdragsgilla andelen.⁷⁸

För det första poängterade EG-domstolen att utdelningarna inte skulle beaktas vid beräkningen av den avdragsgilla andelen eftersom de inte utgör ett vederlag för en viss ekonomisk verksamhet utan endast är resultatet av själva ägandet.⁷⁹ Det förhåller sig dock annorlunda när ägandet åtföljs av ett direkt eller indirekt deltagande i förvaltningen av det delägda bolaget förutom de rättigheter som tillkommer en bolagsman. Själva utdelningen ansågs inte kunna utgöra vederlag för tjänsterna, eftersom utdelningsbeloppet delvis berodde på tillfälligheter.⁸⁰

För det andra kommenterade EG-domstolen räntor på de till dotterbolagen beviljade lånen som moderbolaget erhållit. En ränta som härstammar från återinvesteringar ansågs omfattas av direktivets tillämpningsområde eftersom en sådan ränta utgör ersättning för kapital som ”ställs till tredje mans förfogande”.⁸¹

Vidare anförde EG-domstolen: ”För att ett holdingbolags verksamhet som består i att ställa kapital till sina dotterbolags förfogande, skall kunna anses som en ekonomisk verksamhet hos själva holdingbolaget, en verksamhet som består i ett utnyttjande av detta kapital i syfte att fortlöpande vinna

---

⁷⁴ Generaladvokaten Fennelys förslag till avgörande i målet C-80/95 Harnas & Helm, p. 24.

⁷⁵ Mål C-142/99 Floridienne SA och Berginvest SA, p. 6.

⁷⁶ Ibid., p. 7.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid., p. 10.

⁷⁹ Ibid., p. 12.

⁸⁰ Ibid., p. 23.

⁸¹ Ibid., p. 26.

intäkter därav i form av ränta, förutsätts att denna verksamhet inte utövas endast tillfälligt och att den inte endast utgör sådan förvaltning av investeringar som en privat investerare ägnar sig åt, utan att den utövas affärsmässigt eller i kommersiellt syfte, en förvaltning som bland annat kännetecknas av en önskan att det investerade kapitalet skall förränta sig.”⁸² Just i detta fall ansågs beviljandet av lån till dotterbolag inte utgöra ekonomisk verksamhet, eftersom det var fråga om rena återinvesteringar av de mottagna utdelningarna.⁸³ I motsats till Régie dauphinoise-målet utgjorde nämnda lån inte en direkt, bestående och nödvändig förlängning av den skattepliktiga verksamheten. Räntan på sådana lån ansågs utgöra avkastning på ägandet av egendomen och saknade samband med avdragssystemet.⁸⁴

Generaladvokaten Fennellys förslag till avgörande är också intressant här. Han uppmärksammade skillnaden mellan situationer när investeringar görs av ett företag som agerar i egenskap av skattskyldig person och någon som inte agerar i denna egenskap.⁸⁵

Följande rättigheter kan sägas vara förenade med ett aktieäggande: Deltagande i dotterbolagets bolagsstämma, utnyttjande av rösträtten på stämman för att därigenom kunna påverka bolagets policy, beslut om att utnämna styrelseledamöter och verkställande direktör, fördelning av dotterbolagets vinster, uppbärande av utdelningar, deltagande i val.⁸⁶

Inte heller förvaltning av holdingbolaget, upprättande av årsredovisning, organiserande av bolagsstämma eller beslut om användningen av holdingbolagets vinster omfattas av begreppet ”ekonomisk verksamhet”.

Det är också viktigt att minnas att en styrelseledamot eller verkställande direktör agerar inom bolaget som anställd och således inte självständigt, varför deras verksamhet inte utgör ekonomisk verksamhet i direktivets mening.⁸⁷ Generaladvokaten Fennely påpekar att verksamheter som ett bolag bedriver genom sina organ inte kan betraktas som ekonomisk verksamhet.⁸⁸

Generaladvokaten påpekade också skillnaden mellan fallet Régie dauphinoise och Floridienne. De medel som investerades av företaget Régie härrörde från företagets ekonomiska verksamhet, medan de medel som Floridienne lånade ut till sina dotterföretag huvudsakligen kom från utdelningsintäkter.⁸⁹

---

⁸² Mål C-142/99 Floridienne SA och Berginvest SA, p. 28.

⁸³ Ibid., p. 30.

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Generaladvokaten Fennellys förslag till avgörande i målet C-142/99 Floridienne SA och Berginvest SA, p. 24.

⁸⁶ Ibid., p. 25.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Ibid., p. 26.

⁸⁹ Ibid., p. 34.

Sammanfattningsvis påpekade generaladvokaten Fennelly att Floridiennes utlåningsverksamhet inte var en förlängning av dess skattepliktiga tillhandahållanden av tjänster, utan en förlängning av dess icke skattepliktiga investeringsverksamhet.⁹⁰ Därför skulle den inte tas med i nämnaren vid beräkning av den avdragsgilla andelen.⁹¹

Den ekonomiska arten av verksamheten är således avgörande när det är fråga om en mindre skillnad mellan t.ex. en banks utlåningsverksamhet och ett moderbolags utlåning av pengar till sina dotterbolag. Att fortlöpande och i kommersiellt syfte förmedla lån till tredje man innebär att bedriva ekonomisk verksamhet.⁹²

Ränta på återinvesteringar av medel härrörande från utdelningar när lånen bara är tillgängliga för dotterbolagen utgör däremot inte ekonomisk verksamhet.

Domen är också en bekräftelse av en tidigare dom, *Sofitam*, där EG-domstolen framhöll att utdelningar inte skulle tas med vid beräkning av den avdragsgilla andelen.⁹³

Ett mål som avgjordes strax efter målet *Floridienne SA och Berginvest SA* var målet *C-102/00 Welthgrove*. Målet gällde holdingbolags avdragsrätt för ingående mervärdesskatt. Bolagets styrelse deltog aktivt i förvaltningen av dotterbolagen, men ingen ersättning betalades för denna verksamhet, dock mottogs utdelningsbelopp.⁹⁴ Den hänskjutande domstolen ville i huvudsak veta om holdingbolagets verksamhet omfattades av direktivets tillämpningsområde, dvs. om verksamheten var att betrakta som ekonomisk verksamhet.⁹⁵

Enligt EG-domstolen framgick svaret tydligt av praxis - utdelningar kunde inte betraktas som ersättning och enbart förvärv och innehav av andelar utgjorde inte ekonomisk verksamhet.⁹⁶

Med hänvisning till målet *Floridienne* och *Berginvest* konstaterade domstolen att deltagande i förvaltning av dotterbolag kan anses utgöra ekonomisk verksamhet endast i den utsträckning som det omfattar utförandet av transaktioner som är mervärdesskattepliktiga enligt artikel 2 i sjätte direktivet.⁹⁷

Denna dom bekräftar än en gång EG-domstolens tidigare rättspraxis ifråga om utdelningar och deras mervärdesskatterättsliga status. Ulrika Grefberg

---

⁹⁰ Generaladvokaten Fennellys förslag till avgörande i målet C-142/99 *Floridienne SA* och *Berginvest SA*, p. 36.

⁹¹ *Ibid.*, p. 36.

⁹² *Ibid.*

⁹³ Mål C-333/91 *Sofitam*, p. 15.

⁹⁴ Mål C-102/00 *Welthgrove*, p. 5.

⁹⁵ *Ibid.*, p. 11.

⁹⁶ *Ibid.*, p. 14.

⁹⁷ *Ibid.*, p. 16.

Nyberg och Jan Kleerup kopplar domen till målet Hong Kong Trade Development Council och menar att utslaget bekräftar att ekonomisk verksamhet endast föreligger vid tillhandahållanden mot ersättning.⁹⁸

Frågan om holdingbolags inblandning i förvaltningen av sina dotterbolag behandlades i målet *C-16/00 Cibo*. Cibo var ett holdingbolag som hade andelar i tre bolag som var specialiserade inom cykelindustrin.⁹⁹ Med anledning av aktieförvärv i dess dotterbolag tillhandahöll bolaget tjänster mot ersättning. Tjänsterna avsåg bl.a. bolagsrevision, förhandlingar om priset för förvärv av aktier, bolagsbildning vid förvärv av bolag, juridisk rådgivning och skatterådgivning.¹⁰⁰ Dessa tjänster fakturerades dotterbolagen på grundval av ett fast belopp på 0,5 procent av dotterbolagens omsättning.¹⁰¹

Tre frågor ställdes till EG-domstolen. Den första frågan handlade om vilket kriterium som skulle användas för att avgöra om ett holdingbolags inblandning i bolag, i vilket det förvärvat andelar, utgjorde en ekonomisk verksamhet i direktivets mening.¹⁰²

Med hänvisning till sin egen tidigare praxis förklarade EG-domstolen följande. Enbart ett förvärv av ekonomiska andelar i andra företag utgör inte ett utnyttjande av en tillgång avsedd att fortlöpande ge intäkt, eftersom en eventuell utdelning, vilken är resultatet av denna delaktighet, inte beror på något annat än att tillgången befinner sig i mottagarens ägo.¹⁰³

EG-domstolen erinrade dock att det förhöll sig annorlunda då delägarandet åtföljdes av en direkt eller indirekt inblandning i förvaltningen av de bolag i vilka förvärv av andelar skett.

Svaret blev därför att ett holdingbolags inblandning i förvaltningen av de bolag i vilka det har förvärvat andelar utgör en ekonomisk verksamhet i den utsträckning som det omfattar genomförandet av transaktioner som är mervärdesskattepliktiga, såsom de administrativa, finansiella, kommersiella och tekniska tjänster som holdingbolaget tillhandahållit sina dotterbolag.¹⁰⁴

Den andra frågan gällde avdragsmöjligheten för mervärdesskatt för utgifter som uppkommit för olika tjänster som holdingbolaget erhållit i samband med förvärv av andelar i ett dotterbolag.¹⁰⁵

I enlighet med artikel 17.5 i sjätte direktivet (art. 17.5 första och andra styckena motsvaras numera av art. 173.1 första och andra styckena, art. 17.5

---

⁹⁸ Grefberg Nyberg, Ulrika, Kleerup, Jan, "Out of scope of VAT" och avdragsrätt för ingående mervärdesskatt", SvSkT 2004:5, s. 310.

⁹⁹ Mål C-16/00 Cibo, p. 8.

¹⁰⁰ Ibid., p. 9.

¹⁰¹ Ibid., p.10.

¹⁰² Ibid., p.14.

¹⁰³ Ibid., p.19.

¹⁰⁴ Ibid., p. 22.

¹⁰⁵ Ibid., p.23.

tredje stycket a-e motsvaras av art. 173.2 a-e, min kommentar) fastställs reglerna för rätten till avdrag för mervärdesskatt, när denna hänför sig till ingående transaktioner som avser varor och tjänster som används ”såväl för transaktioner som omfattas av punkterna 2 och 3 och med avseende på vilka mervärdesskatten är avdragsgill, som för transaktioner med avseende på vilka mervärdesskatten inte är avdragsgill” genom att rätten till avdrag begränsas till den andel av mervärdesskatten som kan hänföras till beloppet för de först nämnda transaktionerna.¹⁰⁶

Enligt EG-domstolen förutsätter avdragsrätten att det finns ett direkt och omedelbart samband mellan de varor eller tjänster som har förvärvats och de utgående transaktioner som ger rätt till avdrag.¹⁰⁷

”Det följer av fast rättspraxis att artikel 2 och artikel 17.2, 17.3 och 17.5 i sjätte direktivet (art. 17.2 och 17.3 är borttagna, art. 17.5 första och andra styckena motsvaras numera av art. 173.1 första och andra styckena, art. 17.5 tredje stycket a-e motsvaras av art. 173.2 a-e, min kommentar) skall tolkas så att det i princip krävs ett direkt och omedelbart samband mellan en viss ingående transaktion och en eller flera utgående transaktioner för vilka rätt till avdrag föreligger...”¹⁰⁸

Domstolen erinrade dessutom om att artikel 2 i första och sjätte direktiven fastställde en grundläggande princip enligt vilken mervärdesskatt skulle utgå vid alla transaktioner i tillverknings- och distributionsleden och avdrag medgavs för mervärdesskatt som direkt kunde hänföras till de olika kostnadskomponenterna.¹⁰⁹

Rätten att dra av den mervärdesskatt som kan hänföras till varor och tjänster som förvärvats förutsätter således att utgifterna för att förvärva dessa utgör en del av kostnadskomponenterna för de skattepliktiga transaktionerna. Dessa utgifter måste vara en del av kostnaderna för de utgående transaktionerna, i vilka de förvärvade varorna och tjänsterna används.¹¹⁰

Det förelåg dock inte något direkt och omedelbart samband mellan de tjänster som ett holdingbolag erhöll vid förvärv av andelar i ett företag och en eller flera utgående transaktioner som var avdragsgilla.¹¹¹ ”Den mervärdesskatt som bolaget har betalat för utgifter för dessa tjänster kan inte direkt hänföras till de olika kostnadskomponenterna för dess utgående avdragsgilla transaktioner. Dessa utgifter ingår nämligen inte i kostnaderna för de utgående transaktioner i vilka de förvärvade tjänsterna används.”¹¹²

---

¹⁰⁶ Mål C-16/00 *Cibo*, p. 28.

¹⁰⁷ *Ibid.*

¹⁰⁸ *Ibid.*, p. 29.

¹⁰⁹ *Ibid.*, p. 30.

¹¹⁰ *Ibid.*, p. 31.

¹¹¹ *Ibid.*, p. 32.

¹¹² *Ibid.*

Däremot ansåg EG-domstolen att kostnaden för sådana tjänster utgjorde en del av den skattskyldiges allmänna omkostnader, vilket betydde att det fanns ett direkt och omedelbart samband med hela den skattskyldiges verksamhet.¹¹³

Med sin tredje fråga ville den nationella domstolen veta om erhållande av utdelning omfattades av mervärdesskattens tillämpningsområde. Ån en gång bekräftade EG-domstolen att så inte var fallet.¹¹⁴ Domstolen konstaterade ”att utdelningar till sin natur utgör avkastning på ett ägande i ett bolag och endast är följden av att denna egendom innehas av någon.”¹¹⁵

Eftersom erhållandet av utdelning inte omfattas av mervärdesskattens tillämpningsområde, ska den utdelning som utbetalas av ett dotterbolag till ett holdingbolag som är skattskyldigt för andra verksamheter och som tillhandahåller sina dotterbolag förvaltningstjänster inte inkluderas i nämnanen i det bråk som används vid beräkningen av den avdragsgilla andelen i enlighet med artikel 19 i sjätte direktivet (numera artikel 174 i mervärdesskattedirektivet).¹¹⁶

EG-domstolens praxis har sammanfattats av Eleonor Alhager enligt följande. Efter att ha analyserat BLP, Midland Bank, Abbey National samt Cibo-målen har hon kommit fram till att det finns tre slags kostnader i momshänseende.¹¹⁷ Dessa kostnader är således kostnader som är direkt hänförliga till vissa transaktioner, kostnader som är direkt hänförliga till hela verksamheten och kostnader som är direkt hänförliga till verksamhetsdelar.¹¹⁸ Hon urskiljer dessutom en fjärde grupp – kostnader som över huvudtaget inte är hänförliga till någon kategori och därför inte utgör några kostnader för verksamheten.¹¹⁹

Eleonor Alhager uppmärksammar en viktig likhet mellan uttagsbeskattning och nekat avdrag för ingående moms.¹²⁰ Dessa två alternativ resulterar i samma ekonomiska effekt för företaget – i båda fallen belastas företaget med den ingående skatten som en kostnad.¹²¹

Enligt hennes uppfattning kan ett förvärv av tjänster för ett förvärv av dotterbolag bara falla utanför mervärdesskattesystemet om förvärvet görs för ett klart rörelsefrämmande ändamål, ”exempelvis för privat bruk eller generellt för användning hos en annan person än den skattskyldige.”¹²²

---

¹¹³ Mål C-16/00 Cibo, p. 33.

¹¹⁴ Ibid., p. 41.

¹¹⁵ Ibid., p. 42.

¹¹⁶ Ibid., p. 44.

¹¹⁷ Alhager, Eleonor, ”Momsfrågor med anledning av Cibo-domen”, SvSkT 9/2001, s. 852.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ A.a., s. 854.

¹²¹ Ibid.

¹²² A.a., s. 860.

Däremot kan inte förvärv som ett bolag genomför i sin egenskap av aktieägare till sina dotterbolag vara rörelsefrämmande, i enlighet med målet *Cibo*.¹²³

Målet *Cibo* är det enda mål som uttryckligen handlar om aktieförvärv.

3.3 Närmare om begreppet ”allmänna omkostnader”

Jag har redan nämnt att EG-domstolen har i flera mål uttalat att det krävs ett direkt och omedelbart samband mellan en viss transaktion i ett tidigare omsättningsled och en eller flera transaktioner i senare omsättningsled för vilka rätt till avdrag föreligger för att avgöra avdragsrättens omfattning. Avdragsrätten har dock tillerkänts även om detta samband inte kunde påvisas, då det funnits ett samband med den skattskyldiges hela ekonomiska verksamhet. Sådana kostnader har fått namn ”allmänna omkostnader”. Nedan beskrivna rättsfall är inte de enda som just handlar om direkt och omedelbart samband och allmänna omkostnader. Jag har dock valt ut dessa två för att illustrera problematiken, detta på grund av att rättsfallen är intressanta i flera avseenden.

Ett av målen där den skattskyldige utförde såväl skattepliktiga som icke-skattepliktiga transaktioner är målet *C-98/98 Midland Bank*. *Midland* var ställföreträdare för en företagsgrupp som utgjorde en enhet i mervärdesskattehänseende.¹²⁴ I denna företagsgrupp ingick banken *Samuel Montagu & Co. Ltd* (*Samuel Montagu*) som under år 1987 tjänade som affärsbank för *Quadrex Holding Inc. (Quadrex)*, ett bolag med säte i Delaware.¹²⁵ Enligt en överenskommelse mellan *Quadrex* och *British and Commonwealth Holding plc (B&C)* skulle *B&C* köpa *Mercantile House Holding Ltd (Mercantile)* och sedan sälja *Mercantiles* avdelning för stora affärstransaktioner till *Quadrex*.¹²⁶ *Quadrex* fick dock likviditetsproblem och kunde inte köpa denna avdelning.¹²⁷

År 1988 stämde *B&C* *Quadrex* och inom ramen för denna tvist krävde *Quadrex* att *Samuel Montagu* skulle betala en utställd garanti.¹²⁸ *B&C* stämde även *Samuel Montagu* för påstådda falska uttalanden om *Quadrex* ekonomiska ställning som en direktör vid *Samuel Montagu* skulle ha gjort genom försumlighet.¹²⁹ Processerna ledde till en uppgörelse i godo i slutet av år 1994.¹³⁰ En advokatbyrå, *Clifford Chance* tillhandahöll juridiska tjänster inom ramen för avtalet mellan *Quadrex* och *B&C* och fakturerade

¹²³ Alhager, Eleonor, ”Momsfrågor med anledning av *Cibo*-domen”, SvSkT 9/2001, s. 860.

¹²⁴ Mål C-98/98 *Midland Bank*, p. 8.

¹²⁵ *Ibid.*, p. 9.

¹²⁶ *Ibid.*

¹²⁷ *Ibid.*

¹²⁸ *Ibid.*, p. 10.

¹²⁹ *Ibid.*

¹³⁰ *Ibid.*, p. 11.

Samuel Montagu för arvodena.¹³¹ Tvisten i fallet gällde avdragsrätten för mervärdesskatt på dessa arvoden.¹³²

Enligt Midland utgjorde de juridiska tjänsterna en del av den ekonomiska rådgivning som Samuel Montagu gett Quadrex, vilket gav rätt till avdrag enligt 17.3 c i sjätte direktivet.¹³³

Commissioners ansåg att Samuel Montagu inte hade använt de juridiska tjänsterna enbart för att utföra transaktioner som ger rätt till avdrag och därför var mervärdesskatten avdragsgill endast till en viss del.¹³⁴ Tvisten hamnade i High Court of Justice som förklarade målet vilande och begärde ett förhandsavgörande från EG-domstolen.

Med sin första fråga ville den nationella domstolen få klarhet i om artiklarna 2 i första direktivet samt 17.2, 17.3 och 17.5 i sjätte direktivet (art. 17.2 och 17.3 är borttagna, art. 17.5 första och andra styckena motsvaras numera av art. 173.1 första och andra styckena, art. 17.5 tredje stycket a-e motsvaras av art. 173.2 a-e, min kommentar) skulle tolkas så att det krävdes ett direkt och omedelbart samband mellan en viss ingående transaktion och en eller flera utgående transaktioner för vilka rätt till avdrag förelåg för att avgöra omfattningen av avdragsrätten.¹³⁵

Domstolen började med att konstatera att punkt 2 i artikel 17 skulle tolkas mot bakgrund av punkt 5 i samma artikel, dvs. avdragsrätten enligt punkt 2 förutsatte att de förvärvade varorna eller tjänsterna hade ett direkt och omedelbart samband med de ingående transaktioner som gav rätt till avdrag och att det slutliga målet som den skattskyldiga personen ville uppnå var utan betydelse.¹³⁶

Vidare påpekade domstolen att denna tolkning bekräftades av artikel 2 i det första direktivet enligt vilken endast det mervärdesskattebelopp som ”burits direkt av de olika kostnadskomponenterna i en skattepliktig transaktion kunde dras av.”¹³⁷

Såsom det framgår av domstolens praxis, kvarstår avdragsrätten ”även om den planerade verksamheten inte gett upphov till några mervärdesskattepliktiga transaktioner eller, om den skattskyldige, på grund av orsaker som han inte kunde råda över, inte har kunnat använda sig av de varor eller tjänster som har föranlett avdrag i samband med skattepliktiga transaktioner”.¹³⁸

---

¹³¹ Mål C-98/98 Midland Bank, p. 11.

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid., p. 12.

¹³⁴ Ibid., p. 13.

¹³⁵ Ibid., p. 17.

¹³⁶ Ibid., p. 20.

¹³⁷ Ibid., p. 21.

¹³⁸ Ibid., p. 22.

Domstolen uttalade vidare: ”Det följer av denna rättspraxis att, i undantagsfall och under särskilda omständigheter, föreligger avdragsrätt även om ett direkt och omedelbart samband mellan en viss ingående transaktion och en eller flera utgående transaktioner för vilka avdragsrätt föreligger, inte kan påvisas”.¹³⁹

Den andra frågan gällde innebörden av begreppet ”ett direkt och omedelbart samband”.¹⁴⁰ Förutom detta, ville den nationella domstolen i huvudsak veta om en skattskyldig person som utför såväl transaktioner för vilka mervärdesskatten är avdragsgill som transaktioner för vilka mervärdesskatten inte är avdragsgill, kan göra avdrag för all ingående mervärdesskatt. Särskilt gällde frågan fall då varor och tjänster för vilka mervärdesskatten erlagts inte använts för att genomföra en transaktion för vilken rätt till avdrag föreligger, utan inom ramen för en verksamhet som är *en följd av* denna transaktion (min kursivering).¹⁴¹

EG-domstolen påpekade att direkt och omedelbart samband mellan de förvärvade varorna och tjänsterna och de beskattade transaktionerna innebar att utgifter för att förvärva dessa måste vara en del av kostnaderna för de utgående beskattade transaktionerna, i vilka de förvärvade varorna och tjänsterna användes.¹⁴² Detta betydde att ”dessa olika kostnadskomponenter måste ha uppstått *innan* den skattskyldige utförde de beskattade transaktioner till vilka dessa är hänförliga” (kursiveras här).¹⁴³ Såsom generaladvokaten Saggio påpekade, tillkom uttrycket ”direkt och omedelbart samband” genom rättspraxis.¹⁴⁴ Adjektivet ”direkt” utesluter situationer då ett relevant samband mellan två transaktioner avbryts genom att en tredje transaktion kommer in.¹⁴⁵ Detta gäller även situationer då sambandet mellan de två transaktionerna är mycket avlägset i tiden.¹⁴⁶ Adjektivet ”omedelbart” innebär att det finns ”ett särskilt nära tidsmässigt samband mellan de två transaktionerna”.¹⁴⁷

Svaret blev därför att det normalt inte föreligger något direkt och omedelbart samband mellan en viss utgående transaktion och tjänster som använts *till följd av och efter* genomförandet av transaktionen (min kursivering).¹⁴⁸ Även om kostnaden är en följd av den utgående transaktionen, utgör den inte en del av den utgående transaktionens olika kostnadskomponenter.¹⁴⁹ Denna kostnad är dock en del av den skattskyldiges allmänna kostnader och eftersom det finns ett direkt och omedelbart samband med hela den skattskyldiges verksamhet, är den delvis

---

¹³⁹ Mål C-98/98 Midland Bank, p. 23.

¹⁴⁰ Ibid., p. 25.

¹⁴¹ Ibid., p. 27.

¹⁴² Ibid., p. 30.

¹⁴³ Ibid., p. 31.

¹⁴⁴ Generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-98/98 Midland Bank, p. 23.

¹⁴⁵ Ibid., p. 29.

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ Ibid.

¹⁴⁸ Ibid., p. 31.

¹⁴⁹ Ibid.

avdragsgill.¹⁵⁰ Utgången kunde bara bli annorlunda om ”den skattskyldige på objektiva grunder kan påvisa att kostnader avseende varor och tjänster som den skattskyldige använt som en följd av genomförandet av en transaktion för vilken rätt till avdrag föreligger, undantagsvis är en del av denna transaktions kostnadskomponenter”.¹⁵¹

Ett annat rättsfall av betydelse ifråga om allmänna omkostnader är målet *C-408/98 Abbey National*. Tvisten uppstod mellan ett livförsäkringsbolag Scottish Mutual Assurance (Scottish Mutual) och Commissioners of Customs and Excise.¹⁵² Scottish Mutual ägdes till 100 procent av moderbolaget Abbey National.¹⁵³ Förutom försäkringsverksamheten var uthyrning av näringsfastigheter också en inkomstkälla för företaget. Bolaget innehade bl.a. en arrenderätt med en upplåtelseperiod om 125 år som det hyrde ut i andra hand.¹⁵⁴ I samband med försäljningen av arrenderätten till ett utomstående bolag år 1992 anlidade bolaget olika tjänster och tvingades betala mervärdesskatt på dessa.¹⁵⁵ Commissioners ansåg dock att försäljningen utgjorde en överföring utan avbrott i driften med följd att någon mervärdesskatt inte skulle ingå i försäljningspriset och något avdrag kunde följaktligen inte ske.¹⁵⁶

De tre frågorna av den nationella domstolen till EG-domstolen gällde tolkningen av artikel 5.8 i sjätte mervärdesskattedirektivet. Enligt Abbey Nationals argument trädde förvärvaren i överlåtarens ställe och hänsyn kunde därför tas till överlåtarens skattepliktiga transaktioner. Hela den mervärdesskatt som betalades i samband med överföringen var enligt bolaget avdragsgill.¹⁵⁷

Detta argument godtog inte av EG-domstolen. Domstolen påtalade att enligt artikel 17.2 i sjätte mervärdesskattedirektivet var mervärdesskatten avdragsgill bara om varor och tjänster använts i samband med bolagets egna skattepliktiga transaktioner.¹⁵⁸ Överföringen av tillgångar utgjorde inte någon skattepliktig transaktion pga. att medlemsstaten valt att tillämpa artikel 5.8 i sjätte direktivet.¹⁵⁹ Något direkt och omedelbart samband mellan de olika tjänster och en eller flera utgående transaktioner ansågs inte föreligga.¹⁶⁰ Kostnaderna för dessa tjänster omfattades dock av den skattskyldiga personens allmänna kostnader och i denna egenskap utgjorde de kostnadskomponenter för ett företags produkter.¹⁶¹ En annorlunda bedömning skulle innebära ”en godtycklig skillnad mellan, å ena sidan,

---

¹⁵⁰ Mål C-98/98 Midland Bank, p. 31.

¹⁵¹ Ibid., p. 32.

¹⁵² Mål C-408/98 Abbey National, p. 10- 14.

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ Ibid., p. 11.

¹⁵⁵ Ibid., p. 13.

¹⁵⁶ Ibid., p. 14.

¹⁵⁷ Ibid., p. 31.

¹⁵⁸ Ibid., p. 32.

¹⁵⁹ Ibid., p. 33.

¹⁶⁰ Ibid., p. 34.

¹⁶¹ Ibid., p. 35.

utgifter som uppkommer för ett företag innan dess verksamhet faktiskt inleds och bedrivs och, å andra sidan, utgifter som uppkommer för att avsluta verksamheten.”¹⁶² Sådana omkostnader kunde således kopplas till företagets hela ekonomiska verksamhet, detta även om den skattskyldiga personen utförde såväl transaktioner för vilka mervärdesskatten var avdragsgill som transaktioner för vilka mervärdesskatten inte var avdragsgill.¹⁶³

Domen innehöll således såväl frågeställningen om avdragsrättens omfattning i en blandad verksamhet som frågeställningen om avdragsrätten i samband med en verksamhetsöverlåtelse.¹⁶⁴ Björn Forssén menar att EG-domstolen betonar avskattningsprincipen i detta mål med resultat att sambandet ska upprätthållas mellan företagets egna förvärv och egna skattepliktiga transaktioner för att avdragsrätt ska erhållas.¹⁶⁵

EG-domstolen har således slagit fast att avdragsrätt vid verksamhetsöverlåtelse är knuten till förvärvarens samlade ekonomiska verksamhet före överlåtelsen.¹⁶⁶ En godtycklig skillnad mellan kostnader avseende inledande av en verksamhet och kostnader avseende avslutande av en verksamhet godtogs inte av EG-domstolen.

Ett mål som följer de principer som EG-domstolen fastslagit i *Midland Bank och Abbey National* är målet *Cibo*.¹⁶⁷ Kostnader i samband med förvärv av dotterbolagsaktier ansågs som ”allmänna omkostnader för ett bolags ekonomiska verksamhet”.¹⁶⁸ Björn Forssén menar att ”kontinuitet i avskattning” betonas i alla dessa tre mål.¹⁶⁹

Det bör nämnas att ett senare rättsfall, *Securenta*, har av vissa ansetts begränsa holdingbolags avdragsrätt jämfört med tidigare rättspraxis. Nästa avsnitt behandlar bl.a. detta rättsfall.

---

¹⁶² Mål C-408/98 *Abbey National*, p. 35.

¹⁶³ *Ibid.*, p. 38.

¹⁶⁴ Forssén, Björn, ”Momsavdrag viss momsfri omsättning (igen) samt för nyemissionskostnader”, SN, 2002, s. 129.

¹⁶⁵ A. a., s. 130.

¹⁶⁶ Wolf, Redmar A, ”*Abbey National – VAT On Costs When Transferring A Totality Of Assets*”, *The EC Tax Journal*, Volume 5, Issue 1, 2001, p. 29.

¹⁶⁷ Klerup, Jan, ”Avdragsrätt för ingående moms vid förvärv av aktier i dotterbolag”, FAR INFO 2001:275 (2009-05-11).

¹⁶⁸ *Ibid.*

¹⁶⁹ Forssén, Björn, ”Momsavdrag viss momsfri omsättning (igen) samt för nyemissionskostnader”, SN, 2002, s. 126.

3.4 Särskilt om kostnader i samband med nyemissioner

I målet *C-465/03 Kretztechnik* har följande frågor ställts på sin spets. Kretztechnik var ett österrikiskt aktiebolag som nekades avdrag för ingående mervärdesskatt som erlagts för tillhandahållanden i samband med dess börsnotering.¹⁷⁰ Aktieemissioner var undantagna från skatteplikt enligt den nationella rätten.¹⁷¹

Tre frågor ställdes till EG-domstolen i samband med målet. Den nationella domstolen ville veta om nyemission kunde betraktas som ett tillhandahållande av en tjänst mot vederlag.¹⁷² I fall svaret blev jakande, undrade den nationella domstolen om tjänster i samband med en börsnotering i sin helhet skulle anses utgöra transaktioner som var undantagna från skatteplikt och det därför saknades rätt till avdrag.¹⁷³

Med hänvisning till generaladvokatens förslag till avgörande konstaterade domstolen att syftet var att anskaffa kapital och inte att tillhandahålla tjänster ur det emitterande bolagets perspektiv.¹⁷⁴ Ur aktieägarens synvinkel utgjorde betalningen av de belopp som krävdes för kapitalökningen en investering eller en kapitalplacering enligt domstolen, och inte en betalning av ett vederlag.¹⁷⁵ Nyemission ansågs således varken utgöra varuleverans eller tillhandahållande av tjänster mot vederlag. ”En sådan transaktion omfattas alltså inte av tillämpningsområdet för detta direktiv, oavsett om den genomförs i samband med en börsnotering av det berörda bolaget eller ej.”¹⁷⁶

Med sin sista fråga ville den nationella domstolen få klarhet i huruvida artikel 17.1 och 17.2 i sjätte direktivet medförde avdragsrätt för ingående mervärdesskatt som erlagts för tillhandahållanden i samband med aktieemissionen.¹⁷⁷

Domstolen erinrade om att mervärdesskatten var avdragsgill bara om de ingående transaktionerna hade ett direkt och omedelbart samband med de utgående transaktioner som medförde avdragsrätt.¹⁷⁸ Dessutom förutsätter avdragsrätten för ingående mervärdesskatt som erlagts vid förvärvet av varor eller tjänster att kostnaderna för dessa förvärv utgör en del av de kostnadskomponenter som ingår i priset för de utgående skattepliktiga transaktionerna och som medför en rätt till avdrag.¹⁷⁹

---

¹⁷⁰ Mål C-465/03 Kretztechnik.

¹⁷¹ Ibid.

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ Ibid.

¹⁷⁴ Ibid., p. 14.

¹⁷⁵ Ibid., p. 26.

¹⁷⁶ Ibid., p. 27.

¹⁷⁷ Ibid., p. 30.

¹⁷⁸ Ibid., p. 35.

¹⁷⁹ Ibid.

Domstolen ansåg att de ovan nämnda kostnaderna var en del av bolagets allmänna kostnader och utgjorde som sådana delar av priset på dess varor.¹⁸⁰ Sådana transaktioner har ett direkt och omedelbart samband med den skattskyldiges samlade ekonomiska verksamhet.¹⁸¹ Avdragsrätten förutsätter dock att samtliga transaktioner som bolaget genomfört är skattepliktiga.¹⁸² I fall bolaget genomför transaktioner som medför avdragsrätt samtidigt som det genomför transaktioner som inte medför avdragsrätt, får den skattskyldige endast dra av den del av mervärdesskatten som kan hänföras till de förstnämnda transaktionerna.¹⁸³

Målet handlar framför allt om avdragsrätt för kostnader i samband med nyemissioner och börsnotering. Mattias Fri och Karin Norberg sammanfattar EG-domstolens slutsatser på följande sätt. Varken förvärv eller innehav av aktier utgör ekonomisk verksamhet, och därför utgör inte heller överlåtelse av sådana aktier ekonomisk verksamhet.¹⁸⁴ Det finns dock undantag, vilket inkluderar transaktioner utförda av företag som systematiskt förvärfvar och säljer aktier i syfte att fortlöpande vinna intäkter.¹⁸⁵ En sådan verksamhet omfattas i sådana fall av nuvarande artikel 135.1 (f).¹⁸⁶ Försäljning av aktier i dotterbolag tillhör dock inte den gruppen och utgör därför ingen ekonomisk verksamhet alls.¹⁸⁷ Författarna delar in transaktioner med aktier i tre olika grupper: utfärdande av nya aktier genom aktieemission (faller utanför mervärdesskattedirektivet), försäljning av aktier som utgör värdepappershandel (tillhör de undantagna transaktionerna) och försäljning av dotterbolagsaktier (det sist nämnda faller också utanför mervärdesskattedirektivet).¹⁸⁸ Enligt författarnas uppfattning är det värt att skilja på aktietransaktioner på primärmarknaden och aktietransaktioner på sekundärmarknaden.¹⁸⁹ Primärmarknaden avser nyemission av aktier, sekundärmarknaden avser handel med tidigare emitterade aktier.¹⁹⁰ Särskilt understryker författarna Kretztechniks syfte med nyemissionen – syftet var nämligen att anskaffa kapital till bolagets momspliktiga verksamhet.¹⁹¹

Mats Holmlund, Ulf Nilsson och Pär Sundberg ställer sig frågan *vad* det är som krävs utöver köp och försäljning av värdepapper för att det ska föreligga ekonomisk verksamhet. Efter att ha analyserat målet Floridienne och Berginvest blir deras slutsats att försäljning av aktier endast kan utgöra

---

¹⁸⁰ Mål C-465/03 Kretztechnik, p. 36.

¹⁸¹ Ibid.

¹⁸² Ibid., p. 37.

¹⁸³ Ibid.

¹⁸⁴ Fri, Mattias, Norberg, Karin, ”När omfattas värdepapperstransaktioner av sjätte direktivets tillämpningsområde?”, SN, nr 9 2005, s. 534.

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ Ibid.

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ A. a., s. 533.

¹⁹⁰ Ibid.

¹⁹¹ A. a., s. 535.

tillhandahållande av tjänster ifall aktiepriset innehåller ett vinstpåslag eller någon annan särskild ersättning.¹⁹²

Enligt Anders Hultqvist borde nyemission betraktas som en finansieringstjänst eftersom det är ett sätt för företag att skaffa kapital.¹⁹³ Avgifter avseende kapitaltillskott via en nyemission ska därför också vara skattefria.¹⁹⁴

Domen i målet *C-437/06 Securenta* väckte en del frågor i litteraturen. Målet handlade om ett företag, Securenta, som under 1994 bedrev verksamhet bestående av ”förvärv, förvaltning och utnyttjande av fastigheter, värdepapper, företagsandelar och förmögenhetstillgångar av alla slag”.¹⁹⁵

Kapitalet för denna verksamhet anskaffades genom en publik emission av aktier och atypiska andelar.¹⁹⁶ Securentas skattepliktiga transaktioner under år 1994 uppgick till 2 959 800 DEM, dess totala omsättning uppgick till 6 480 006 DEM (inklusive utdelning om 226 642 DEM och vinst från avyttring av värdepapper om 1 389 930 DEM).¹⁹⁷ Den större delen av den ingående mervärdesskatten (om sammanlagt 6 838 535 DEM) kunde inte kopplas till några bestämda transaktioner i efterföljande omsättningsled.¹⁹⁸ Bolagets argument för avdragsrätten var att emissionen var kopplad till en förstärkning av bolagets kapital och på så sätt hade kommit bolagets ekonomiska verksamhet i allmänhet till godo.¹⁹⁹

Med sin första fråga ville den nationella domstolen få klarhet i hur avdragsrätten för ingående mervärdesskatt ska bestämmas när en skattskyldig person samtidigt bedriver ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet.²⁰⁰

Domstolen påpekade att Securentas verksamhet bestod av tre slag – icke-ekonomiskt verksamhet, som inte omfattades av direktivet, ekonomisk verksamhet, som omfattades av direktivet men var undantagen från skatteplikt, och ekonomisk verksamhet som var skattepliktig.²⁰¹

Därefter konstaterade domstolen att mervärdesskatten på de kostnader som uppstod i samband med emission av aktier och atypiska tysta andelar bara

---

¹⁹² Holmlund, Mats, Nilsson, Ulf, Sundberg, Per, ”Mervärdesskatt och aktieemissioner m.m. – några ytterligare synpunkter i anledning av C-465/03 Kretztechnik”, SN, nr 12 2005, s. 754.

¹⁹³ Hultqvist, Anders, Moms och finansiella tjänster, Norstedts Tryckeri, Stockholm 1998, s. 168.

¹⁹⁴ Ibid.

¹⁹⁵ Mål C- 437/06 Securenta, p. 11.

¹⁹⁶ Ibid.

¹⁹⁷ Ibid., p. 12.

¹⁹⁸ Ibid.

¹⁹⁹ Ibid., p. 13.

²⁰⁰ Ibid., p. 23.

²⁰¹ Ibid., p. 26.

kunde dras av om ”det kapital som anskaffas har använts i vederbörandes ekonomiska verksamhet”.²⁰²

”Det kan emellertid inte medges rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt som avser en skattskyldig persons kostnader om mervärdesskatten avser verksamhet som inte omfattas av sjätte direktivet på grund av att den inte utgör ekonomisk verksamhet.”²⁰³

Den andra frågan gällde uppdelningen av den mervärdesskatt som avser kostnaderna och fördelningsnyckeln när skatten hänförs till både ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet.²⁰⁴ Eftersom det inte finns några bestämmelser om detta i direktivet, ankommer det på medlemsstaterna att fastställa de metoder och kriterier som är lämpliga i detta hänseende.²⁰⁵ Särskilt ska principen om skatteneutralitet beaktas.²⁰⁶ Domstolen påpekade också att reglerna i artiklarna 17.5 och 19 i sjätte direktivet avsåg uppdelning av den ingående mervärdesskatten på kostnader uteslutande hänförliga till ekonomisk verksamhet, genom att uppdelningen skedde mellan den verksamhet som var skattepliktig (vilket medförde avdragsrätt) och den verksamhet som var undantagen från skatteplikt (vilket inte medförde någon avdragsrätt).²⁰⁷

Medlemsstaterna ska se till att beräkningen av ”den proportionella andel som avser den ekonomiska verksamheten respektive den icke-ekonomiska verksamheten på ett objektivt sätt avspeglar den faktiska fördelningen av ingående kostnader på dessa två verksamheter.”²⁰⁸

Valet av en lämplig fördelningsnyckel ankommer således på medlemstaterna.²⁰⁹

Intressant är generaladvokatens förslag till avgörande i detta mål. Generaladvokaten påpekade att det framgick av fast rättspraxis att enbart förvärv och innehav av andelar inte kunde anses vara ekonomisk verksamhet.²¹⁰

Hans slutsats blev då att om förvärv av andelar i andra företag inte i sig självt utgör ekonomisk verksamhet måste detsamma gälla för den motsatta verksamheten – försäljningen av andelar i andra företag.²¹¹

Han fortsatte vidare: ”Med hänsyn till att klaganden – trots sina rättigheter som aktieägare eller bolagsman – varken är direkt eller indirekt delaktig i

---

²⁰² Mål C- 437/06 *Securenta*, p. 28.

²⁰³ *Ibid.*, p. 30.

²⁰⁴ *Ibid.*, p. 33.

²⁰⁵ *Ibid.*, p. 34.

²⁰⁶ *Ibid.*, p. 36.

²⁰⁷ *Ibid.*, p. 33.

²⁰⁸ *Ibid.*, p. 37.

²⁰⁹ *Ibid.*, p. 38.

²¹⁰ Generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-437/06 *Securenta*, p. 23.

²¹¹ *Ibid.*

förvaltningen av de bolag vari klaganden förvärvar, innehar eller överlåter andelar kan klagandens verksamhet inte anses utgöra en ekonomisk verksamhet.”²¹²

Angående metoden för fördelning av ingående skatt mellan ett företags ekonomiska och icke-ekonomiska verksamhet påpekade han följande. Av domarna i målen Sofitam, Floridienne och Berginvest, Cibo Participations och EDM drog han slutsatsen att transaktioner som ligger utanför tillämpningsområdet för direktivet skulle hållas utanför beräkningen av den avdragsgilla andelen som behandlades i dåvarande artiklar 17 och 19.²¹³

Eftersom det inte finns någon reglering i direktivet ifråga om vilken metod som ska tillämpas vid fördelningen av ingående skatt mellan ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet ankom det på medlemstaterna att avgöra denna fråga.²¹⁴ I annat fall skulle det innebära tillämpning av direktivet analogt.²¹⁵

Som Sara Andersson korrekt påpekar i sin artikel har EG-domstolen inte preciserat vad Securentas icke-ekonomiska verksamhet bestod av.²¹⁶ Enligt hennes uppfattning bestod Securentas icke-ekonomiska verksamhet av ”passiv investeringsverksamhet i finansiella tillgångar”.²¹⁷ Det står dock klart att Securenta bedrev verksamhet av tre olika slag: icke-ekonomisk verksamhet, som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde, ekonomisk verksamhet som omfattas av direktivet men är undantagen från skatteplikt och ekonomisk verksamhet som omfattas av skatteplikt.

Författaren uppmärksammar en viktig skillnad mellan Kretztechnik och Securenta - Kretztechniks verksamhet bestod i sin helhet av skattepliktiga tillhandahållanden.²¹⁸ Istället för att hänvisa till målet Kretztechnik hänvisar EG-domstolen därför till målet Investrand och nekar än en gång avdragsrätten pga. att kostnaderna inte uteslutande hänför sig till bolagets ekonomiska verksamhet.²¹⁹ Sara Anderssons slutsats blir därför att målet Securenta är tillämpligt på bolag som bedriver icke-ekonomisk verksamhet men inte på bolag som bedriver fullt skattepliktigt verksamhet.²²⁰ I de sistnämnda bolagen hänför sig aktieemissionskostnader uteslutande till bolags ekonomiska verksamhet.²²¹ Det är dock fortfarande oklart vilka andra kostnader än de som uppstår vid kapitalanskaffning i form av aktieemission som inte är avdragsgilla i bolag som bedriver icke-ekonomisk verksamhet.

---

²¹² Generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-437/06 Securenta, p. 26.

²¹³ Ibid., p. 40.

²¹⁴ Ibid., p. 43.

²¹⁵ Ibid., p. 42.

²¹⁶ Andersson, Sara, ”Securenta – en ny hållning från EG-domstolen?”, SN, 2008, s. 635.

²¹⁷ Ibid.

²¹⁸ Ibid.

²¹⁹ A.a., s. 636.

²²⁰ A.a., s. 637.

²²¹ Ibid.

Osäkerheten kring vilka kostnader som anses vara hänförliga till en ekonomisk verksamhet understryks även av Fredrik Mattson.²²² Dessutom är uppdelningen mellan ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet svår eftersom sådana verksamheter kan uppvisa stora likheter.²²³

Eftersom målet *Securenta* följer slutsatser i målet *Investrand*, är detta mål också intressant här. I detta mål uppstod det en tvist mellan *Investrand BV* och Skattemyndigheten om avdragsmöjligheter för ingående mervärdesskatt som bolaget erlagt för konsulttjänster som det har använt i samband med ett skiljedomsförfarande.²²⁴ Detta skiljedomsförfarande handlade om storleken på en fordran som i sig utgjorde en del av företagets förmögenhet, men som uppkom *innan* företaget blev skattskyldigt (min kursivering).²²⁵

Den hänskjutande domstolen ställde en fråga till EG-domstolen för att få klarhet i huruvida det förelåg ett direkt och omedelbart samband mellan tjänster som en skattskyldig person hade använt och en penningfordran som uppstod under en period då den skattskyldige inte var skattskyldig.²²⁶

Domstolen hänvisade till rättspraxis för att påpeka att aktieförsäljningen i sig inte utgjorde ekonomisk verksamhet.²²⁷ Domstolen fortsatte: ”I motsats till vad *Investrand* har hävdad kan inte heller åtgärder som en skattskyldig person, för egen räkning, har vidtagit för att driva in en fordran eller fastställa värdet på en fordran likställas med sådan verksamhet. Sådana åtgärder utgör nämligen inte ett utnyttjande av en tillgång i syfte att fortlöpande vinna intäkter därav, eftersom det eventuella resultatet av dessa åtgärder endast har uppnåtts som en följd av den skattskyldiges ställning som fordringsägare och inte utgör vederlag för någon ekonomisk verksamhet i den mening som avses i sjätte direktivet.”²²⁸

I sin bedömning om dessa kostnader kan kopplas till företagets allmänna kostnader, underströk domstolen följande. Den omständigheten att fordran uppkom till följd av *Investrands* försäljning av aktier och utgör en del av *Investrands* förmögenhet är inte tillräcklig för att det skall anses föreligga ett direkt och omedelbart samband mellan konsultkostnaderna angående denna fordran och bolagets ekonomiska verksamhet.²²⁹

Domstolen påpekade dessutom att det inte var uteslutande den skattskyldiges ekonomiska verksamhet som föranledde köpet av konsulttjänsterna i motsats till vad som framkommit i målet *Kretztechnik*.²³⁰

---

²²² Mattson, Fredrik, ”Försämrade avdragsmöjligheter för holdingbolag m.fl.?”, SN, 2008, s. 719.

²²³ Ibid.

²²⁴ Mål C-435/05 *Investrand BV*, p. 2.

²²⁵ Ibid.

²²⁶ Ibid., p. 21.

²²⁷ Ibid., p. 25.

²²⁸ Ibid., p. 26.

²²⁹ Ibid., p. 31.

²³⁰ Ibid., p. 36.

Enligt Oskar Henkow ändrar EG-domstolen sin tidigare praxis genom att kräva att kostnaderna ”uteslutande” föranleds av den skattskyldiges ekonomiska verksamhet.²³¹ Enligt en kommentar till Mervärdesskattelagen (tillgänglig på zeteo.nj.se) räcker det inte längre att skattskyldig verksamhet bedrivs när förvärvet sker, utan detta förvärv ska ha föranletts av den skattskyldiga verksamheten och inte av tidigare icke skattskyldig verksamhet.²³²

Susann Lundström och Staffan Wahe menar att omständigheterna i målet varit så speciella att det är svårt att dra några generella slutsatser.²³³

3.5 Särskilt om aktieförsäljning – ekonomisk verksamhet eller inte?

I målet *C-4/94 BLP* (som jag redan nämnt tidigare) uppkom fråga om den skattskyldiges yttersta avsikt med köp av tjänster för att genomföra en skattefri transaktion hade någon betydelse. BLP var ett förvaltningsbolag som tillhandahöll sina tjänster åt en grupp bolag som bedrev verksamhet inom möbel- och hobbynickeriindustrin.²³⁴ Tvisten gällde konsultkostnader som företaget tvingades att betala i samband med försäljning av aktier i ett tyskt bolag.²³⁵ Försäljningssumman användes för att betala BLPs skulder.²³⁶ Den nationella domstolen ville huvudsakligen veta huruvida de tjänster som tillhandahölls bolaget skulle anses utgöra tjänster använda i syfte att göra en skattefri transaktion (försäljning av bolagsandelar) med resultat att mervärdesskatt inte var avdragsgill eller om dessa tjänster användes i syfte att göra skattepliktiga transaktioner (BLPs huvudsakliga verksamhet) med resultat att mervärdesskatten var avdragsgill.²³⁷

EG-domstolen påminde om att den mervärdesskatt som användes för skattefria transaktioner bara var avdragsgill i undantagsfall samtidigt som hänsyn skulle tas till transaktionens objektiva karaktär.²³⁸ Domstolen påpekade också att tjänsterna endast använts för en skattefri transaktion, vilket gjorde att artikel 19 inte var tillämplig (som förutsätter att varor och tjänster används såväl för skattepliktiga som skattefria transaktioner).²³⁹

---

²³¹ Henkow, Oskar, ”Neutrality of VAT for taxable persons: a new approach in European VAT?” *EC Tax Review*, 2008/5, s. 236.

²³² Fink, Jacobsson, Rabe, En kommentar till mervärdesskattelagen, 8 kap. 3 §, senast uppdaterat 2008-07-01, <http://zeteo.nj.se>, (2009-05-11).

²³³ Lundström, Susann, Wahe, Staffan, EG-aktuellt på mervärdesskatteområdet, Domar från EG-domstolen, Fråga om avdragsrätt för ingående moms för kostnader uppkomna innan ekonomisk verksamhet bedrivs, SvSkT, 2007:2 s. 171.

²³⁴ Mål C-4/94 BLP, p. 3.

²³⁵ *Ibid.*, p. 4-5.

²³⁶ *Ibid.*, p.3.

²³⁷ *Ibid.*, p. 11.

²³⁸ *Ibid.*, p. 23-24.

²³⁹ *Ibid.*, p. 27.

EG-domstolens slutsats blev således att BLP inte hade rätt för avdrag för ingående mervärdesskatt eftersom tjänsterna använts för att genomföra en skattefri transaktion.²⁴⁰ Det faktum att det yttersta syftet med transaktionen varit att genomföra en skattepliktig transaktion förändrade inte bedömningen.²⁴¹

Generaladvokaten Lenz kommentar om finansiering av bolags olika transaktioner är viktig i detta sammanhang. Han poängterade att upptagande av lån och försäljning av bolagsandelar inte var likartade transaktioner i direktivets mening. Detta beror på att systemet gör en åtskillnad mellan skattepliktiga och skattefria transaktioner.²⁴² Om en skattskyldig tar upp ett lån, utför han ingen transaktion, utan han är mottagare av en tjänst som omsätts av tredje man. Detta kan jämföras med situationen då en skattskyldig säljer aktier och på det viset utför en transaktion, som dock är skattefri varför skatten inte får dras av.²⁴³

Finansiering av bolags verksamhet är en viktig fråga inom mervärdesskatten. Skillnaden mellan olika sätt att skaffa kapital framgår tydligt i detta rättsfall. Upptagande av lån och försäljning av bolagsandelar är således inte likvärdiga transaktioner på mervärdesskatteområdet. Detta beror på undantagsreglerna. Resultatet är dock att en särbehandling av kapitalanskaffning via lån kontra försäljning av andelar påverkar bolags val av verksamhetsfinansiering. Direktivets konstruktion bygger dock på att avdrag inte kan fås för kostnader hänförliga till undantagna transaktioner.

Ulf Nilsson påpekar att avgörande i målet tycks ha varit att ”sambandet mellan förvärvet och de skattepliktiga transaktionerna *enbart* gick via en undantagen transaktion.”²⁴⁴ Oskar Henkow uppmärksammar hur frågan till EG-domstolen var formulerad och menar att EG-domstolen inte prövat om dotterbolagsaktierna omsattes av en skattskyldig person i denna egenskap.²⁴⁵ Detta har tidigare uppmärksammats av Jeroen Bijl och Judit Kerékgyártó: ”It is, however, not specifically stated in the decision that such a sale of a subsidiary must qualify as an exempt supply.”²⁴⁶

Jan Kleerup uppmärksammar att förvärvets indirekta samband med skattepliktig verksamhet inte ändrade domstolens bedömning.²⁴⁷ Jan

---

²⁴⁰ Mål C-4/94 BLP, p. 28.

²⁴¹ Ibid.

²⁴² Generaladvokaten Lenz förslag till avgörande i målet C-4/94 BLP, p. 47.

²⁴³ Ibid.

²⁴⁴ Nilsson, Ulf, ”Avdragsrätt för ingående mervärdesskatt – några EG-rättsliga synpunkter”, SN, 2002, nr 1-2, s. 40.

²⁴⁵ Henkow, Oskar, ”Föreligger avdragsrätt för ingående mervärdesskatt på förvärv för försäljning av aktier i dotterbolag?”, SvSkT 2004:4 s. 229.

²⁴⁶ Bijl, Jeroen, Kerékgyártó, Judit, ”Recovery of Input VAT Incurred on Costs Relating to the Sale of Shares”, VAT Monitor, May/June 2003 p. 210.

²⁴⁷ Kleerup, Jan, ”Momsen i koncerner – tjänster mellan koncernbolag och vid omstruktureringar”, SvSkT 9/99, s. 741.

Kleerup drar också en slutsats att avyttring av aktier i dotterbolag inte utgör ”en utåtriktad ekonomisk aktivitet i mervärdesskattehänseende”.²⁴⁸

Viktigt här är också att transaktioner bedöms enligt deras objektiva karaktär utan att syftet med transaktionerna tas med i beräkning vid bedömning. Att företagets val av finansiering påverkas av mervärdesskatt utgör enligt min uppfattning en avvikelse från neutralitetsprincipen. Ett annat viktigt påpekande är att aktieförvärv skiljer sig från aktieförsäljningar i momshänseende. Aktieförsäljning kan kopplas till utgående transaktioner, vilket inte är fallet med aktieförvärv.

Målet *C-155/95 Wellcome Trust* handlar om tolkning av begreppet ”ekonomisk verksamhet”. Wellcome Trust var en välgörenhetsinrättning i form av ”charity trust”, vars verksamhet bestod av förvaltning av en testamenterad förmögenhet.²⁴⁹

Förvaltningsbolaget genomförde en aktieförsäljning år 1985. År 1992 framlades ytterligare ett förslag om en aktieförsäljning. I samband med försäljningen uppstod betydande kostnader för arvoden till skattejurister och andra experter på vilka mervärdesskatt betalades.²⁵⁰ Den nationella domstolen ville huvudsakligen få klarhet i om begreppet ”ekonomisk verksamhet” omfattade försäljning av aktier och andra värdepapper.

Av intresse är förvaltningsbolagets argument i målet. Bolaget menade att en eventuell uppdelning av försäljningen i flera poster definitivt skulle resultera i att denna verksamhet skulle betraktas som ekonomisk verksamhet på grund av sin regelbundenhet.²⁵¹

EG-domstolen påpekade att när ägare utnyttjar sin äganderätt utgör detta inte i sig ekonomisk verksamhet.²⁵² Omfattningen av aktieförsäljningen utgör inte heller ett kriterium för bedömning av om företaget bedriver ekonomisk verksamhet.²⁵³ Domstolen kommenterade även neutralitetsprincipen. Domstolen påpekade att denna princip innebar att all ekonomisk verksamhet skulle behandlas på samma sätt under förutsättning att verksamhet utgör ekonomisk verksamhet, vilket inte var fallet här.²⁵⁴

Ett viktigt påpekande hittar vi i generaladvokaten Lenz förslag till avgörande. Han uppmärksammade att aktieförsäljningar omfattades av undantagsbestämmelser i direktivet. Han menade då att en verksamhet bara kan vara undantagen från skatteplikt när den ursprungligen varit skattepliktig.²⁵⁵ Detta betyder dock inte att alla transaktioner som hänför sig

---

²⁴⁸ Kleerup, Jan, ”Momsen i koncerner – tjänster mellan koncernbolag och vid omstruktureringar”, SvSkT 9/99, s. 739.

²⁴⁹ Mål C-155/94 Wellcome Trust, p. 2.

²⁵⁰ Ibid., p. 10.

²⁵¹ Ibid., p. 26.

²⁵² Ibid., p. 32.

²⁵³ Ibid., p. 37.

²⁵⁴ Ibid., p. 38.

²⁵⁵ Generaladvokaten Lenz förslag till avgörande i målet C- 155/94 Wellcome Trust, p. 16.

till aktier faller inom mervärdesskattesystemet, utan undantaget omfattar endast transaktioner som utförs i samband med en ekonomisk verksamhet.²⁵⁶ Enligt Lenz kan trustens verksamhet jämföras med en privatpersons förvaltning av sin förmögenhet, enda skillnaden är aktieförsäljningens omfattning.²⁵⁷ Därför var varken förvaltningsbolagets allmänna investeringsverksamhet eller aktieförsäljningen att anse som ekonomisk verksamhet.²⁵⁸

Enligt min uppfattning har detta mål sammanfattas på ett mycket bra sätt av Stanley A. Esajas. ”Since *Wellcome Trust* did not hold these shares as a taxable person, the disposal was also outside the scope of VAT.”²⁵⁹

Trots utslaget har målet under en viss tid ansetts utgöra en öppning för att moderbolags aktieförsäljningar i vissa fall ändå kunde betraktas som ekonomisk verksamhet.²⁶⁰

“Note that in the *Wellcome Trust* Case ... it is stated that although the party concerned did not have the status of a professional dealer in securities, that fact does not necessarily mean that the activity consisting in the acquisition and the sale of shares and other securities cannot, in some cases, be treated as an economic activity within the meaning of Art. 4 of the Sixth Directive.”²⁶¹

Enligt Holmlund, Nilsson och Sundberg förändrades situationen när målet *Cibo* avgjordes.²⁶²

Ett mål där EG-domstolen ännu en gång tog ställning till holdingbolagsproblematiken var målet *C-77/01 EDM*. EDM var ett holdingbolag vars verksamhet gick ut på att bistå de företag i vilka det ägde andelar med upptagande av lån vid kreditinstitut varvid EDM agerade som borgensman.²⁶³ Det uppstod en tvist mellan den nationella skattemyndigheten och EDM, vilket resulterade att Tribunal Central Administrativo ställde tre frågor till EG-domstolen.

Första frågan gällde holdingbolagets verksamhet bestående av utlåning mot ränta till dess dotterbolag. Domstolen ville få klarhet i om denna utgjorde ekonomisk verksamhet i direktivets mening. Andra frågan gällde arbeten

---

²⁵⁶ Generaladvokaten Lenz förslag till avgörande i målet C- 155/94 *Wellcome Trust*, p. 16.

²⁵⁷ *Ibid.*, p. 19.

²⁵⁸ *Ibid.*, p. 29-33.

²⁵⁹ Esajas, Stanley A., ”The Issue Of Shares”, *VAT Monitor*, Vol. 10 No. 4, July/August 1999, p. 161.

²⁶⁰ Holmlund, Mats, Nilsson, Ulf, Sundberg, Per, ”Mervärdesskatt och aktieemissioner m.m. – några ytterligare synpunkter i anledning av C-465/03 *Kretztechnik*”, *SN*, nr 12 2005, s. 755.

²⁶¹ Bijl, Jeroen, Kerékgyártó, Judit, ”Recovery of Input VAT Incurred on Costs Relating to the Sale of Shares”, *VAT Monitor*, May/June 2003 p. 211.

²⁶² Holmlund, Mats, Nilsson, Ulf, Sundberg, Per, ”Mervärdesskatt och aktieemissioner m.m. – några ytterligare synpunkter i anledning av C-465/03 *Kretztechnik*”, *SN*, nr 12 2005, s. 755, se även avsnittet 3.2 för närmare beskrivning av målet *Cibo*.

²⁶³ Mål C-77/01 EDM, p. 15.

som utfördes mot ersättning inom ramen för ett konsortialavtal– om dessa utgjorde ekonomisk verksamhet. Tredje frågan gällde storleken på bolagets finansiella verksamhet (bestående av försäljning av aktier och andra värdepapper), om denna kunde anses utgöra kringtjänster trots att den var mer omfattande än bolagets huvudsakliga verksamhet.²⁶⁴

Domstolen erinrade att transaktioner som inte omfattades av direktivets tillämpningsområde och som inte gav rätt till avdrag undantogs från beräkningen av den avdragsgilla andelen enligt dåvarande artiklarna 17 och 19 i sjätte direktivet (numera artiklar 173 – 174).²⁶⁵

Som svar på första frågan konstaterade EG-domstolen att enbart försäljning av aktier och andra värdepapper inte utgjorde ekonomisk verksamhet och bolagets ställning var lik en privat investerare.²⁶⁶ I linje med tidigare rättspraxis ansågs inte heller avkastning utgöra ersättning för en ekonomisk verksamhet, men räntor däremot ansågs utgöra ersättning för bolagets verksamhet i form av beviljande av lån till sina dotterbolag.²⁶⁷ Denna verksamhet var dock undantagen från skatteplikt enligt 13 B d p. 1 och 5 i sjätte direktivet.²⁶⁸ Slutligen påpekade EG-domstolen att transaktionernas storlek inte kan utesluta deras klassificering som kringtjänster.²⁶⁹

Förutom de ovan beskrivna rättsfallen, har det tillkommit ett förslag till avgörande från generaladvokaten Mengozzi i målet *C-29/08 AB SKF*. Rättsfallet är ett överklagande av ett förhandsbesked gällande bolagets rätt att dra av den ingående mervärdesskatt som hänförde sig till de tjänster som förvärvats i samband med avyttringen av aktierna i dotterbolaget och i intressebolaget.²⁷⁰ Förhandsbeskedet överklagades av Skatteverket.

Med sin första fråga ville Regeringsrätten få klarhet i huruvida aktieavyttringar utgjorde transaktioner som omfattades av mervärdesskattedirektivet.²⁷¹

Enligt generaladvokaten utgör inte avyttring av aktier en mervärdesskattepliktig transaktion, utan faller utanför direktivets tillämpningsområde.²⁷² Han uppmärksammar dock EG-domstolens uttalande i fråga om transaktioner avseende aktier i ett bolag som ”genomförs som ett led i en affärsverksamhet bestående av värdepappershandel eller för att uppnå en direkt eller indirekt inblandning i förvaltningen av det berörda bolaget, utan att det påverkar de rättigheter som delägaren har i egenskap av aktieägare eller bolagsman, kan omfattas av

---

²⁶⁴ Mål C-77/01 EDM, p.28.

²⁶⁵ Ibid., p. 54

²⁶⁶ Ibid., p. 60-62.

²⁶⁷ Ibid., p. 63-70.

²⁶⁸ Ibid., p. 71.

²⁶⁹ Ibid., p. 77.

²⁷⁰ Generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-29/08 AB SKF, p. 15.

²⁷¹ Ibid., p. 25.

²⁷² Ibid., p. 26.

tillämpningsområdet för mervärdesskatt.”²⁷³ Vidare hänvisar generaladvokaten till fakta i målet och påpekar att SKF är ett moderbolag i en industrikoncern och har varit inblandat i förvaltningen av det avsedda dotterbolaget och intressebolaget genom att mot vederlag tillhandahålla olika tjänster avseende bl.a. administration, redovisning och marknadsföring.²⁷⁴

Följande uttalande är av stort intresse: ”På samma sätt som domstolen mycket klart har utsträckt sin bedömning att rena förvärv av andelar inte utgör ekonomisk verksamhet till att omfatta rena avyttringar av andelar, kräver, enligt min uppfattning, principerna om likabehandling och skatteneutralitet i vart fall att domstolens bedömning att förvärv av andelar som är förenade med en inblandning från moderbolagets sida i förvaltningen av dess dotterbolag och intressebolag utgör ekonomisk verksamhet även ska omfatta avyttringar av andelar som innebär att en sådan inblandning upphör.”²⁷⁵

Enligt generaladvokatens uppfattning är det således fråga om ekonomisk verksamhet när aktier avyttras och moderbolaget varit inblandat i dotterbolagets förvaltning genom att mot vederlag tillhandahålla tjänster.²⁷⁶

Med sin andra fråga ville Regeringsrätten få klarhet i om avyttringen omfattades av undantagsbestämmelsen i 135.1 f i mervärdesskattedirektivet.²⁷⁷ Trots kommissionens åsikt anser generaladvokaten inte att undantaget rörande transaktioner med aktier ska begränsas till att omfatta endast affärsverksamhet som består i värdepappershandel.²⁷⁸ De transaktioner som omfattas av undantaget måste bestå i att fortlöpande vinna intäkter.²⁷⁹

Enligt generaladvokaten utgör sådana transaktioner en direkt, stadigvarande och nödvändig förlängning av den skattepliktiga verksamheten.²⁸⁰ Eftersom intäkterna från avyttringen av aktierna i målet ska användas för en omstrukturering är kriteriet att intäkterna ska vara fortlöpande uppfyllt.²⁸¹

Nästa fråga gällde möjligheten för företaget att få avdrag för ingående skatt med motivering att utgifterna var en del av företagets allmänna omkostnader för dess samlade ekonomiska verksamhet.²⁸² Eftersom tjänsterna har ”ett direkt och omedelbart samband” med en från skatteplikt undantagen transaktion kan avdrag inte medges.²⁸³ Enligt generaladvokaten bryter en

---

²⁷³ Generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-29/08 AB SKF, p. 28.

²⁷⁴ Ibid., p. 30.

²⁷⁵ Ibid., p. 34.

²⁷⁶ Ibid., p. 35.

²⁷⁷ Ibid., p. 18.

²⁷⁸ Ibid., p. 43.

²⁷⁹ Ibid., p. 48, jfr med begreppet ”ekonomisk verksamhet”.

²⁸⁰ Ibid., p. 49.

²⁸¹ Ibid., p. 48.

²⁸² Ibid., p. 59.

²⁸³ Ibid., p. 69.

sådan transaktion ”mervärdesskattekedjan”²⁸⁴. Detta även i fall då transaktionen genomförs i omstruktureringsyfte.²⁸⁵ Generaladvokaten kommenterar även rättspraxis i fråga om allmänna omkostnader som hör till transaktioner utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt men som har samband med hela företags ekonomiska verksamhet.

”Det synsätt ... kan synas leda till en förmånligare behandling av aktieavyttringar som faller utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt än av aktieavyttringar som visserligen omfattas av detta tillämpningsområde men som är undantagna från skatteplikt... Det är nämligen så att medan det kan föreligga avdragsrätt avseende tjänster som förvärvats för att genomföra en transaktion som faller utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt när tjänsterna i fråga har ett direkt och omedelbart samband med den beskattningsbara personens allmänna ekonomiska verksamhet, är det däremot inte möjligt att dra av mervärdesskatt som är hänförlig till tjänster som förvärvats för att genomföra en transaktion som är undantagen från skatteplikt.”²⁸⁶

Enligt generaladvokatens uppfattning är det dock ”en naturlig följd av det gemensamma systemet som inrättats genom sjätte direktivet (och som bekräftats genom direktiv 2006/112)”.²⁸⁷ Eftersom det inte finns någon ”kedjebrytande verkan” när aktieavyttringen är en ”out-of-scope” transaktion, föreligger det inte heller någon diskriminerande särbehandling.²⁸⁸ En möjlighet att dra av skatt hänförlig till en från beskattning undantagen transaktion skulle dessutom innebära att en ny möjlighet till avdrag infördes genom rättspraxis.²⁸⁹

Med sin sista fråga ville Regeringsrätten veta om bedömningen påverkades av den omständigheten att aktieavyttringen skett successivt.²⁹⁰ Svaret blev nekande.²⁹¹

En sak som är viktig att komma ihåg är att generaladvokatens yttrande inte är bindande för EG-domstolen.²⁹² Eleonor Alhager påpekar att generaladvokaten bygger hela sitt resonemang på att aktieförsäljningen faller inom tillämpningsområdet för mervärdesskatt, vilket hon uppfattar som en svaghet.²⁹³ Skulle aktieförsäljningarna anses ligga utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt i stället för att vara undantagna, tycks generaladvokaten mena att avdragsrätt kan föreligga.²⁹⁴

---

²⁸⁴ Generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-29/08 AB SKF, p. 70.

²⁸⁵ Ibid., p. 70.

²⁸⁶ Ibid., p. 77.

²⁸⁷ Ibid., p. 78.

²⁸⁸ Ibid., p. 79.

²⁸⁹ Ibid., p. 80.

²⁹⁰ Ibid., p. 82.

²⁹¹ Ibid., p. 89.

²⁹² Alhager, Eleonor, ”Avdrag för ingående moms – med anledning av generaladvokatens yttrande i SKF-målet”, SvSkT, 2009:3 s. 314.

²⁹³ A.a., s. 318.

²⁹⁴ Ibid.

Eleonor Alhager poängterar dessutom att den vida avdragsrätten framstår som ändamålsenlig (dvs. avdrag för ett förvärv som faller utanför mervärdesskattesystemet i de fall då den ingående transaktionen kan hänföras till en eller flera skattepliktiga utgående transaktioner alternativt till bolagets hela verksamhet).²⁹⁵ Detta synsätt är i linje med EG-domstolens tidigare praxis i vilken domstolen uttalar bl.a. följande.

”Ett mervärdesskattesystem som är neutralt i avdragshänseende skulle inte kunna innehålla en bestämmelse som innebar att det aldrig förelåg avdragsrätt så fort något föll utanför tillämpningsområdet.”²⁹⁶

Som exempel på kostnader som faller utanför mervärdesskattesystemet anger Alhager löner till anställda, bidrag till att förvärva dotterbolag, upptagande av lån och emittering av aktier.²⁹⁷ Hon ställer sig dock tveksam till generaladvokatens bedömning av när aktieförsäljningar faller inom respektive utanför mervärdesskattens tillämpningsområde – hon har svårt att se varför enstaka aktieförsäljningar skulle utgöra ekonomisk verksamhet.²⁹⁸ Kostnader i samband med aktieförsäljning anser hon snarare utgöra en del av bolagets allmänna omkostnader, dvs. dessa kostnader har samband med företagets ekonomiska verksamhet i dess helhet.²⁹⁹

---

²⁹⁵ Alhager, Eleonor, ”Avdrag för ingående moms – med anledning av generaladvokatens yttrande i SKF-målet”, SvSkT, 2009:3 s. 324.

²⁹⁶ Ibid.

²⁹⁷ Ibid.

²⁹⁸ A.a., s. 325.

²⁹⁹ Ibid.

4 Diskussion och analys

Utveckling av praxis från EG-domstolen har visat att holdingbolags avdragsrätt för ingående moms inte är helt oproblematiske. Grunden till problematiken lades i början på 1990-talet, då blotta förvärvet och innehavet av aktier ansågs falla utanför systemet för mervärdesskatt.

Karaktäristiskt för holdingbolag är just innehav av aktier i andra bolag i syfte att utöva kontroll, vilket betyder att de flesta holdingbolag inte bara bedriver verksamhet av rent ekonomisk natur. Dessutom omfattas just transaktioner med aktier av undantagsbestämmelser i direktivet. Vid en skattefri transaktion kan inte en full avdragsrätt erhållas. Ambitionen med uppsatsen har därför varit att utreda avdragsrättens omfattning och att därvid besvara följande frågor.

Vad händer med avdragsrätten ifall bolag bedriver verksamhet av både ekonomisk och icke-ekonomisk natur? Å kostnader i samband med nyemissioner och aktieförsäljningar avdragsgilla i mervärdesskatt hänseende för holdingbolag? Har den svenska rättstillämpningen varit direktivkonform? Vilka principer styr avdragsrättens omfattning?

Såsom praxis från EG-domstolen har utvisat innebär inte förvärv och innehav av aktier i sig att ett företag bedriver ekonomisk verksamhet. Utdelningar i sig anses inte utgöra ersättning (såvida inget särskilt påslag finns), utan är en avkastning på en förmögenhet. Inte heller aktieemissioner betraktas som ekonomisk verksamhet. Utdelningar beaktas inte heller vid beräkning av den avdragsgilla andelen enligt art. 173-174 i mervärdesskattedirektivet. Transaktioner utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt ska inte beaktas vid en proportionell beräkning av den avdragsgilla andelen, även om vissa medlemsstater fortfarande gör det enligt en internetkälla.³⁰⁰ Företag som inte alls bedriver någon form av skattepliktig verksamhet kan således inte erhålla avdrag för ingående moms. Denna situation ska inte förväxlas med situation då ett företag haft uppstartskostnader men verksamheten aldrig blivit av.

Sammanfattningsvis innebär ekonomisk aktivitet ett ömsesidigt förhållande där en skattskyldig person tillhandahåller en annan skattskyldig person eller konsument varor eller tjänster mot en ersättning. Den skattskyldiga personen ska agera i egenskap av skattskyldig person. Det ska finnas ett direkt samband mellan de tillhandahållna varorna/tjänsterna och den erhållna ersättningen.

---

³⁰⁰ Kerrigan, Arthur, "The impact of Value Added Tax on financial services and insurances - the law of unintended consequences?" Meridian, 2008, July. http://www.meridianvat.com/uploads/vattrends_mayjune08.pdf, (2009-05-11).

Det följer av EG-domstolens rättspraxis att det krävs ett direkt och omedelbart samband mellan en viss transaktion i ett tidigare omsättningsled och en eller flera transaktioner i senare omsättningsled för vilka rätt till avdrag föreligger för att avdragsrätt för ingående mervärdesskatt ska tillerkännas den skattskyldige och för att avgöra omfattningen av en sådan rätt.³⁰¹ Särskilt tydligt uttalade sig EG-domstolen i målet Investrand.

”Avdragsrätten för ingående mervärdesskatt som erlagts vid förvärvet av varor eller tjänster förutsätter att kostnaderna för dessa förvärv utgör en del av de kostnadskomponenter som ingår i priset för de skattepliktiga transaktioner i ett senare omsättningsled för vilka rätt till avdrag föreligger.”³⁰²

Den skattskyldige tillerkänns dock avdragsrätt även när det saknas ett direkt och omedelbart samband mellan en viss transaktion i ett tidigare omsättningsled och en eller flera transaktioner i senare omsättningsled för vilka rätt till avdrag föreligger, när kostnaderna för tjänsterna i fråga utgör en del av den skattskyldiges allmänna kostnader och således utgör en del av de kostnadskomponenter som ingår i priset för de varor eller tjänster som denne tillhandahåller.³⁰³ Sådana kostnader har ett direkt och omedelbart samband med den skattskyldiges samlade ekonomiska verksamhet.³⁰⁴

Avdragsgilla allmänna omkostnader kan således illustreras med följande exempel hämtade från EG-domstolens praxis.³⁰⁵

- Juridiska tjänster förvärvade i samband med en skadeståndstvist är avdragsgilla som allmänna omkostnader (Midland Bank),
- Kostnader som uppstår vid verksamhetsöverlåtelse (Abbey National),
- Konsultkostnader i samband med aktieförvärv när förvärvaren tillhandahåller skattepliktiga konsulttjänster till sina dotterbolag (Cibo),
- Kostnader för börsintroduktion i samband med aktieemission när företaget utför skattepliktiga transaktioner (Kretztechnik),
- Dock ej kostnader för konsulttjänster i samband med ett skiljedomsförfarande gällande en tvist som uppstod innan företaget blev skattskyldigt (Investrand),
- Kostnader i samband med emission av aktier och atypiska andelar i den mån det anskaffade kapitalet använts i företagets ekonomiska verksamhet (Securenta).

---

³⁰¹ Mål C-435/05 Investrand BV, p. 23.

³⁰² Ibid.

³⁰³ Ibid., p. 24.

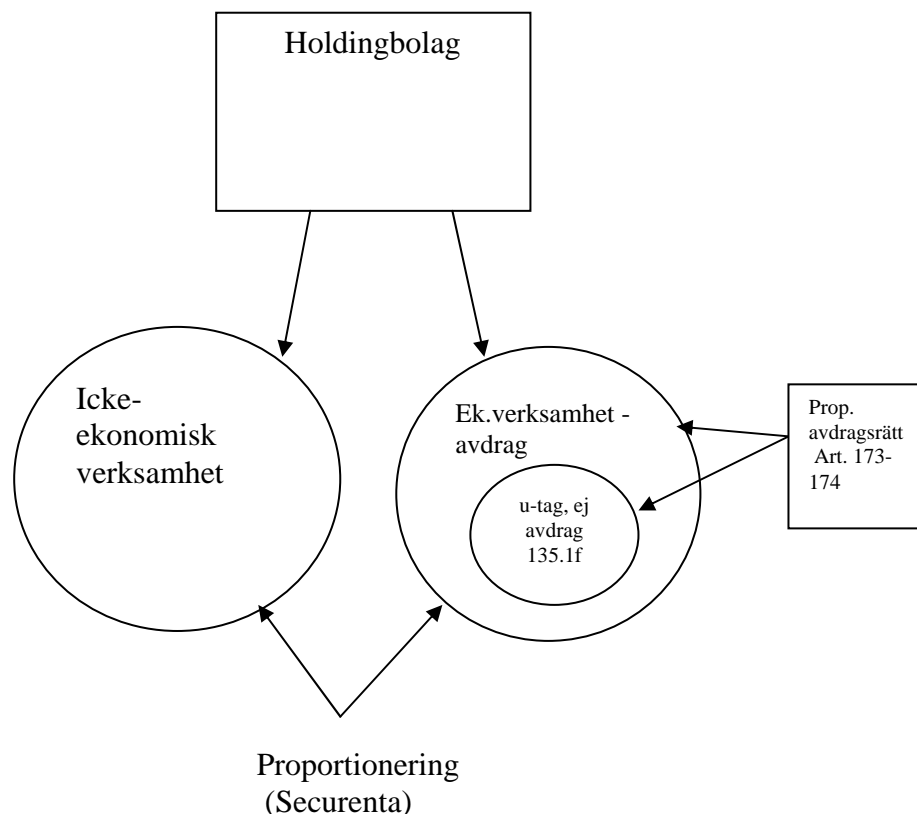
³⁰⁴ Ibid.

³⁰⁵ Vid upprättande av denna lista har jag tagit hjälp av Ulf Nilssons artikel ”Avdragsrätt för ingående mervärdesskatt – några EG-rättsliga synpunkter”, SN, 2002, nr 1-2, s. 38.

Vissa kostnader har således inte ansetts ha samband med företagets samlade ekonomiska verksamhet, som t.ex. kostnader som uppstod innan företaget blev skattskyldigt. Enligt EG-domstolen föranleddes dessa kostnader inte uteslutande av företagets ekonomiska verksamhet.

Frågan om kostnader i samband med aktieförsäljning är under prövning hos EG-domstolen (AB SKF).

Följande figur illustrerar enligt min uppfattning holdingbolags avdragsrätt för ingående moms:

Proportionering mellan ekonomisk verksamhet och undantagen verksamhet sker enligt art. 173-174 i mervärdesskattedirektivet. EG-domstolen har förtydligat att art. 173-174 inte kan användas vid uppdelning av den ingående skatten på kostnader både hänförliga till företagets ekonomiska och icke-ekonomiska verksamhet, eftersom bestämmelsen handlar om kostnader uteslutande hänförliga till företagets ekonomiska verksamhet. Uppdelning enligt art. 173-174 sker mellan den verksamhet som är skattepliktig och den verksamhet som är skattefri och handlar således inte alls om verksamhet som faller utanför mervärdesskattens tillämpningsområde. Proportionering mellan bolagets kostnader hänförliga till ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet sker enligt en lämplig fördelningsnyckel enligt Securenta.

Var försäljningar av dotterbolagsaktier befinner sig i detta schema är inte helt klart. Vissa aktieförsäljningar kommer att betraktas som en undantagen verksamhet och vissa som en icke-ekonomisk verksamhet. I vilken utsträckning försäljning av aktier i dotterbolag kan anses utgöra ekonomisk verksamhet är som nämnts inte avgjort.

Enligt EG-domstolen ska neutralitetsprincipen särskilt beaktas vid valet av fördelningsnyckel. Neutralitetsprincipens betydelse får således inte underskattas på mervärdesskatteområdet. Frågan är om nuvarande regler är neutrala till sin utformning. Oskar Henkow menar att en tolkning utifrån neutralitetsprincipen inte kan medföra ”en vidare avdragsrätt än vad som kan inordnas under artikel 17 (numera art. 173 – 174, min kommentar).”³⁰⁶ När ett förvärv är kopplat till en undantagen transaktion finns det dessutom en absolut gräns för avdragsrätten – avdrag kan då inte medges.³⁰⁷

Oskar Henkow menar också att ”det värde som produceras av kapital, eller kapitalet i sig, inte bör (eller kan) inordnas i ett konsumtionsskattesystem.”³⁰⁸ Eftersom mervärdesskatt är en skatt på konsumtion och sparande inte utgör någon konsumtion, bör sparande inte beskattas.³⁰⁹ Rena förmögenhetsöverföringar, såsom gåvor, utdelning och aktieemissioner bör inte heller beskattas, eftersom de varken utgör produktion eller konsumtion.³¹⁰ Att passiv investeringsverksamhet måste hållas utanför mervärdesskattesystemet återspeglar enligt hans uppfattning EG-domstolens praxis på området.³¹¹

Efter att ha analyserat praxis i olika medlemsstater har Christian Amand kommit fram till att olikheter i behandling av nyemissionskostnader i olika medlemsstater har sitt ursprung i olika uppfattningar om vad som anses falla inom undantag och vad som anses falla utanför tillämpningsområde för mervärdesskatt.³¹² Han påpekar samtidigt att ordet ”transaktion” inte kan användas i fråga om aktieemissioner, eftersom ingen transaktion sker vid utfärdande av nya aktier.³¹³ Rita de la Feria använder termen ”dealing in shares” när hon talar om aktieförvärv, aktieemissioner och aktieförsäljningar.³¹⁴

Ifråga om kostnader i samband med aktieavyttringar bör noteras att rubricering av aktieförsäljningar som undantagna transaktioner resulterar i

---

³⁰⁶ Henkow, Oskar, ”Föreligger avdragsrätt för ingående mervärdesskatt på förvärv för försäljning av aktier i dotterbolag?”, SvSkT 2004:4, s. 230.

³⁰⁷ Ibid.

³⁰⁸ Henkow, Oskar, ”Några iakttagelser rörande – hanteringen av intäkter från finansiella aktiviteter vid – mervärdesbeskattningen och inkomstbeskattningen”, SN nr 3 2009, s. 144.

³⁰⁹ Ibid.

³¹⁰ Ibid.

³¹¹ Ibid.

³¹² Amand, Christian, ”VAT: Deductibility Of The Costs Of Issuing New Shares – The ”Direct And Immediate Link” Tests”, The EC Tax Journal, Volume 5, Issue 3, 2001, p. 205.

³¹³ A.a., p. 223.

³¹⁴ De la Feria, Rita, ”When do dealings in shares fall within the scope of VAT?” EC Tax Review, 2008-1 p. 24.

förlorad avdragsrätt. Rättsläget är för tillfället oklart. Handel med värdepapper faller så klart inom undantaget, men var går gränsen vid aktieförsäljningar inom holdingbolag? Målet BLP tyder på att så endast är fallet när bolag bedriver kommersiell verksamhet avseende handel med aktier.³¹⁵ Om EG-domstolen anser att aktieförsäljningar normalt faller utanför tillämpningsområde för mervärdesskatt, kan man argumentera för att avdragsrätt för ingående mervärdesskatt kan erhållas vid påvisat samband med företagets samlade ekonomiska verksamhet. Det bör noteras att ett samband med en enskild skattepliktig transaktion betyder även att det finns ett samband med den ekonomiska verksamheten.³¹⁶

EG-domstolen har uttalat att neutralitetsprincipen inte är aktuell vid utövande av verksamhet som faller utanför tillämpningsområde för mervärdesskatt. Själva mervärdesskattesystemet genomsyras dock av denna princip. Om principens kärna ligger i en strävan att näringsidkare ska befrias från mervärdesskatt framstår dock tanken att holdingbolag ska jämföras med konsumenter något främmande för mervärdesskattesystemet. I de fall då bolag belastas med mervärdesskatt på vissa kostnader kan man eventuellt argumentera för avdragsrätt för ingående moms på dessa kostnader. Dessa kostnader har i slutändan samband med bolags ekonomiska verksamhet.

Att enstaka aktieförsäljningar skulle falla inom mervärdesskattesystemet förefaller vid första påseende som en onödigt sträng gränsdragning mellan vad som anses ingå i systemet och vad som anses falla utanför. EG-domstolen har dock flera gånger uttalat att ersättningens storlek eller det faktum att aktier säljs successivt inte påverkar bedömningen. Avseende fästes i stället vid i vilken omfattning som moderbolaget varit involverat i förvaltning av sina dotterbolag. I så fall framstår generaladvokatens förslag till avgörande mer än välgrundat. Utgör aktieförsäljningen en bestående och nödvändig direkt förlängning av holdingbolagets skattepliktiga verksamhet, borde aktieförsäljningen falla inom undantaget, då villkoren för dess tillämpning är uppfyllda. Ett bifall till detta avgörande skulle innebära en förtydligande av tidigare rättspraxis samtidigt som det möjligen skulle kunna anses medföra en skärpning av rättsläget. Utveckling av rättspraxis visar också att det inte är så enkelt att tyda vad som exakt förändras med varje nytt mål. EG-domstolens svar beror dessutom på de frågor som ställs till domstolen och deras formulering, vilket gör att flera spörsmål i holdingbolagsproblematiken förblir obesvarade. Rita de la Feria definierar praxisutvecklingen på området som "creeping case-law phenomenon" och menar att denna utveckling leder till att rättssäkerhetsprincipen inte kan upprätthållas.³¹⁷

---

³¹⁵ Lundström, Susann, "Avdragsrätt för moms på kostnader för aktieemission och börsintroduktion", SvSkT 6-7/2005, s. 439.

³¹⁶ Nilsson, Ulf, "Avdragsrätt för ingående mervärdesskatt – några EG-rättsliga synpunkter", SN, 2002, nr 1-2, s. 38.

³¹⁷ De la Feria, Rita, "When do dealings in shares fall within the scope of VAT?" EC Tax Review, 2008-1 p. 24.

Fokuset har också skiftats mellan mer generella frågor om holdingbolags avdragsrätt för ingående moms och avdragsrätt för moms avseende kostnader i samband med aktieförsäljningar och aktieemissioner. Faktum är att avdragsrätt för moms avseende kostnader i samband med aktieförsäljningar och nyemissioner vållar flest problem i holdingbolag, dvs. bolag som inte bara bedriver ekonomisk verksamhet.

Gränsdragning mellan de aktiviteter som utgör ekonomisk verksamhet och de som faller utanför tillämpningsområde för mervärdesskatt är således mycket viktig för att avgöra avdragsrättens omfattning. Ifall transaktionen utgör en bestående och nödvändig direkt förlängning av ett bolags ekonomiska verksamhet faller en sådan transaktion inom tillämpningsområde för mervärdesskatt. Rena aktieförsäljningar torde falla utanför direktivets tillämpning. Detta betyder att avdrag fortfarande är aktuell om en koppling till företagets ekonomiska verksamhet kan göras.

En jämförelse med resonemang om räntor kan göras. I ett fall har räntorna ansetts utgöra en förlängning av företagets icke-skattepliktiga verksamhet, då de utgjorde en återinvestering av de uppburna utdelningarna. I ett annat fall ansågs räntorna utgöra ersättning för de tillhandahållna lånen och på det sättet en förlängning av ett företags ekonomiska verksamhet (som i fallet var undantagen). På samma sätt kan man resonera om aktieförsäljningar. Är de en bestående och nödvändig direkt förlängning av företagets ekonomiska eller icke-ekonomiska verksamhet? Som vi har sett tidigare påverkar svaret avdragsrättens omfattning.

Praxisutvecklingen har också visat neutralitetsprincipens vikt vid bedömning av avdragsrättens omfattning. Även om denna princip bryts av undantagssystemet, är den fortfarande mycket stark på området. Denna princip motiverar avdrag för ingående skatt i situationer då holdingbolags verksamhet ligger utanför tillämpningsområde för mervärdesskatt. Om syftet med skattens utformning sägs vara en strävan att befria näringsidkare från mervärdesskatt, kan inte avdrag nekas så fort någonting faller utanför mervärdesskattesystemet. Kostnader i samband med "rena" aktieförsäljningar torde utgöra en del av företagets allmänna omkostnader, liksom andra kostnader kopplade till transaktioner som faller utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt. Såsom rättsläget ser ut idag måste dessa kostnader kopplas till utgående skattepliktiga transaktioner eller företagets samlade ekonomiska verksamhet för att avdrag för ingående moms ska erhållas. I de fall då det är svårt att visa en koppling till ett företags ekonomiska verksamhet, borde en sådan koppling presumeras pga. neutralitetsprincipen.³¹⁸

Vad innebär dock neutralitetsprincipen? Vid praxisanalys står det klart att begreppet "utnyttjande" ska tolkas vitt, och att skattskyldighet till mervärdesskatt är omfattande på grund av neutralitetsprincipen. Även

---

³¹⁸ Henkow, Oskar, *Financial Activities in European VAT*, 2007, s. 298.

blygsamma aktiviteter leder till att ekonomisk verksamhet anses föreligga. EG-domstolen har uttalat att neutralitetsprincipen inte gäller utanför mervärdesskattesystemet och det därför inte kan vara fråga om avdrag. En fråga som dock enligt min uppfattning uppstår är varför inte att ta hänsyn till situationer när näringsidkare belastas med mervärdesskatt just på grund av transaktioner som faller utanför direktivets tillämpningsområde om yttersta syftet med skattens utformning är att avlasta näringsidkare och beskatta endast konsumenten? Enligt min uppfattning kan inte holdingbolag likställas med konsumenter helt och hållet eftersom de inte konsumerar någonting. All verksamhet som finns inom företaget är till för att företaget ska fungera. En annan fråga är uttagsbeskattning vid förekommande privat konsumtion av ett företags tillgångar, men det är ju inte samma sak som nekad avdragsrätt när ingen privatkonsumtion sker, även om resultatet för företaget blir ekonomiskt sett detsamma. Att holdingbolag belastas med mervärdesskatt påverkar företagets val ifråga om handlingsalternativ, vilket är ett avsteg från neutralitetsprincipen.

5 Den svenska rättsutvecklingen på området

5.1 Direkt effekt och EG-konform tolkning

EG-rätten har företräde framför medlemsstaternas nationella lagar när skattelagar strider mot en gemensam lagstiftning (direktiv).³¹⁹ I fall det föreligger en mer eller mindre öppen konflikt mellan nationell bestämmelse och sådan EG-rätt som har direkt effekt, ska man använda sig av den direkta effekten och sätta den nationella bestämmelsen åt sidan. Direkt effekt kräver dock att lagstiftningen är klar, precis, ovillkorlig och att tiden för implementering har gått ut.³²⁰ Enligt Kristina Ståhl och Roger Österman är direkt effekt ett sistahandsval som endast bör tillämpas när en konflikt inte kan lösas med mer ”reguljära” metoder.³²¹

EG-konform tolkning innebär att nationella regler, som är en följd av direktiv, ska tolkas i enlighet med dessa direktiv.³²² Detta gäller oavsett om den nationella lagstiftningen utfärdats före eller efter den EG-rättsliga. Även nationell rättspraxis skall tolkas EG-konformt.³²³ EG-konform tolkning är enligt Kristina Ståhl all tolkning av nationell rätt där EG-rätten påverkar det slutliga tolkningsresultatet.³²⁴ Begreppen ”EG-konform tolkning” och ”direkt effekt” anses följa av den s.k. lojalitetsprincipen i artikel 10 i EG-fördraget.³²⁵

Principen om EG-konform tolkning har till exempel slagits fast i Marleasing-målet³²⁶. Enligt Ståhls kommentar ska detta förstås att ”EGD kräver EG-konform tolkning av den nationella domstolen, och även av nationell skattemyndighet, i de fall den nationella rättens tolkningsprinciper medger en sådan tolkning av den befintliga nationella lagen”.³²⁷

Kravet på EG-konform tolkning innebär att rättstillämparen är skyldig att, bland de olika tolkningsalternativ som utpekats vid en användning av

---

³¹⁹ Ståhl, Kristina, Österman, Roger, EG-skatterätt, 2 uppl. 2006 s. 14.

³²⁰ Alhager, Eleonor, Kleerup, Jan, Melz, Peter, Öberg, Jesper, Mervärdesskatt i teori och praktik, Norstedts Juridik, 2007, s. 31.

³²¹ Ståhl, Kristina, Österman, Roger, EG-skatterätt, 2 uppl. 2006 s. 89.

³²² A.a., s. 27.

³²³ Ibid.

³²⁴ Ståhl, Kristina, Fusionsdirektivet. Svensk beskattning i EG-rättslig belysning, Iustus förlag AB, Uppsala 2005 s. 66.

³²⁵ Alhager, Eleonor, Kleerup, Jan, Melz, Peter, Öberg, Jesper, Mervärdesskatt i teori och praktik, Norstedts Juridik, 2007, s. 30.

³²⁶ Mål C-106/89 Marleasing.

³²⁷ Ståhl, Kristina, Österman, Roger, EG-skatterätt, 2 uppl., 2006 s. 38.

nationella tolkningsprinciper, välja det alternativ som stämmer bäst överens med EG-rätten.³²⁸

Enligt Ståhl och Österman finns det en allmän uppfattning om att den EG-konforma tolkningsskyldigheten inte innebär en skyldighet att tolka lagen i strid med dess ordalydelse (contra legem).³²⁹ Det har diskuterats i doktrinen i vilket mån rättssäkerhetsprincipen sätter stopp för EG-konform tolkning. Även Eleonor Alhager har uttalat att denna princip innebär ett förbud mot analogisk tolkning till nackdel för skattskyldiga.³³⁰ Kristina Ståhl och Roger Österman anser att utrymmet för att komma till tolkningsresultat som strider mot lagtexten vid tolkning av skattelag bör vara ytterst begränsat även när tolkningen är till de enskildas fördel.³³¹ Andra rättskällor än lagtext såsom förarbeten och praxis är inte bindande och kan därmed inte förhindra en EG-konform tolkning när EG-rätten och förarbetena står i strid med varandra.³³²

Att direktivkonform tolkning förutsätter att det finns ett tolkningsutrymme enligt den nationella rätten understryks även av Ulf Nilsson.³³³ Nilsson noterar dock att Regeringsrätten har i vissa fall medgett ”förhållandevis långtgående tolkningar även i skattemål”.³³⁴

Björn Forssén uppmärksammar också att den historiska tolkningsprincipen inte har någon större funktion för prövningen av EG-rättskonformiteten med begreppen i ML.³³⁵ Han kommenterar EG-domstolens teleologiska tolkningsmetod och påpekar att lagstiftningens ändamål är avgörande, och inte en enskild regel.³³⁶ Detta är särskilt passande för moms, eftersom ”målet med tillämpningen av reglerna är att åstadkomma en konkurrensneutral åtskillnad av vem som kan tillhöra momssystemet (företagaren) och vem som är konsument”.³³⁷

5.2 Den svenska rättstillämpningen

Huvudregeln finner vi i 8 kap. 3 § i mervärdesskattelagen (1994:200) (ML), enligt vilken avdragsrätt föreligger för sådan ingående mervärdesskatt som hänför sig till förvärv eller import i verksamheten.³³⁸ I 8 kap. 13 § ML anges följande. En uppdelning av den ingående skatten skall ske i de fall den ingående skatten endast delvis avser förvärv som medför avdragsrätt eller

³²⁸ Ståhl, Kristina, Österman, Roger, EG-skatterätt, 2 uppl., 2006 s. 38.

³²⁹ A.a., s. 71.

³³⁰ Alhager, Eleonor, Mervärdesskatt vid omstruktureringar, Uppsala 2001, s. 79.

³³¹ Ståhl, Kristina, Österman, Roger, EG-skatterätt, 2 uppl., 2006 s. 73.

³³² A.a., s. 75.

³³³ Nilsson, Ulf, ”Direktivkonform tolkning på mervärdesskatterättens område”, SvSkT, 2009:2 s. 66.

³³⁴ A.a., s. 70.

³³⁵ Forssén, Björn, ”Momsens verksamhetsbegrepp i dåtid, nutid och framtid”, SvSkT, 2007:8, s. 543.

³³⁶ Ibid.

³³⁷ Ibid.

³³⁸ Mervärdesskattelagen (1994:200), 8 kap. 3 §.

om den avser förvärv för flera verksamheter av vilka någon inte medför skattskyldighet. Avdrag får göras för den del av verksamheten som medför skattskyldighet. Om någon del inte kan fastställas, får avdrag göras genom uppdelning efter skälig grund.³³⁹ Verksamhetsgren definieras i 1 kap. 7 § ML. Aktieförsäljning är undantagen enligt 3 kap. 9 § ML.

Magnus och Eleonor Alhager påpekar att det finns en ”klar skillnad” mellan direktivet och mervärdesskattelagen.³⁴⁰ Direktivet innehåller en uttrycklig definition av begreppet skattesubjekt, medan mervärdesskattelagen ”binder ihop företeelserna omsättning med yrkesmässig verksamhet för att slutligen fastställa att den som på ett yrkesmässigt sätt omsätter skattepliktiga varor och tjänster också är skattskyldig för mervärdesskatt.”³⁴¹

Denna skillnad mellan svensk rätt och EG-rätten har tidigare uppmärksamats av Magnus Berg som menar att den svenska regeln kan beskrivas som verksamhetsorienterad medan den EG-rättsliga kan beskrivas som transaktionsbaserad.³⁴² Madlen Espenkrona påpekar också att EG-rätten utgår ifrån de transaktioner som företas.³⁴³ Hon kommenterar även begreppet ”ägarkostnader” och menar att detta begrepp skulle kunna omfattas av det vidare begreppet ”allmänna omkostnader”.³⁴⁴ Hon definierar ägarkostnader som kostnader som uppstår i samband med aktieförvärv, aktieförsäljning och nyemission och som antingen kan betraktas som icke-avdragsgilla kostnader eller som allmänna kostnader som är avdragsgilla i den mån företaget utför skattepliktiga transaktioner.³⁴⁵

Magnus Berg uppmärksammar också att det mervärdeskatterättsliga verksamhetsbegreppet utformats med det inkomstskatterättsliga begreppet som förebild.³⁴⁶ Detta nämns i förarbetena till mervärdesskattelagen.³⁴⁷ Vid tidpunkten för mervärdesskattens införande definierades begreppet verksamhet som förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.³⁴⁸ Gränsdragningsproblematiken avseende avdrag för ingående skatt kritiserar av Magnus Berg, eftersom gränsdragningsproblem kan leda till kumulativa effekter.³⁴⁹

---

³³⁹ Mervärdesskattelagen (1994:200), 8 kap. 13 §.

³⁴⁰ Alhager, Eleonor, Alhager, Magnus, Omstruktureringar och moms, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2002, s. 41.

³⁴¹ Ibid.

³⁴² Berg, Magnus, ”Avdragsrätten för ingående mervärdesskatt ur svensk materiell och processuell synvinkel, i ljuset av EG-rätten”, SvSkT, 2001/5, s. 483-485.

³⁴³ Espenkrona, Madlen, ”Avdragsrätt för moms på nyemissionskostnader?”, SN, 2003 nr 1-2, s. 75.

³⁴⁴ A.a., s. 81.

³⁴⁵ A.a., s. 81 – 82.

³⁴⁶ Berg, Magnus, ”Avdragsrätten för ingående mervärdesskatt ur svensk materiell och processuell synvinkel, i ljuset av EG-rätten”, SvSkT, 2001/5, s. 483-485.

³⁴⁷ Se prop. 1993/94 s. 163-165, se även prop. 1989/90:111 s. 214.

³⁴⁸ Se prop. 1968:100.

³⁴⁹ Berg, Magnus, ”Avdragsrätten för ingående mervärdesskatt ur svensk materiell och processuell synvinkel, i ljuset av EG-rätten”, SvSkT, 2001/5, s. 774.

I en kommentar till Mervärdesskattelagen påpekas följande (kommentaren finns tillgänglig på Norstedts Juridiks hemsida, Zeteo). Uttrycket "ej yrkesmässig" används ofta som ett uttryck likvärdigt med "ej omsättning". Begreppet ekonomisk verksamhet är närmast begreppet yrkesmässig verksamhet, vilket dock inte betyder att dessa två begrepp med nödvändighet stämmer. Uttrycket "ligger utanför mervärdesskattens tillämpningsområde" används för att markera att en transaktion inte är beskattningsbar pga. att den inte utgör en omsättning i ML:s mening. När det föreligger många transaktioner som t.ex. försäkringsersättningar, aktieutdelningar m.fl. anses dessa ibland som transaktioner som ej utgör omsättning och ibland som transaktioner som ej utgör ekonomisk verksamhet.³⁵⁰

Björn Forssén menar att "verksamhetsbegreppets historiska koppling till inkomstskattens verksamhets- och förvärvskällebegrepp är obsolet", samtidigt som han argumenterar för tillnärmning av inkomstskatterättsliga och mervärdesskatterättsliga verksamhetsbegrepp, eftersom detta "förfarandemässigt sett" har fördelar.³⁵¹ En slutsats som han drar från EG-domstolens praxis om ekonomisk verksamhet är att det måste vara fråga om "en utåtriktad aktivitet, och inte bara om att förvalta eget kapital, oavsett hur omfattande en sådan sysselsättning i sig kan vara."³⁵²

För att avgöra hur den svenska rättstillämpningen ser ut är Regeringsrättens praxis av intresse. Frågan om avdrag för ingående moms på kostnader i samband med nyemission har ställts på sin spets i Regeringsrättens dom från den 10 februari (mål nr 4666-07) där Regeringsrätten medgett avdrag för ingående moms avseende VPC-kostnader.³⁵³ Kostnaderna avsåg bl.a. registerhållning, utdrag ur register, meddelanden, analystjänster och ägaromregistreringar.³⁵⁴ Målet bekräftar utslaget i ett tidigare mål, RÅ 2006 ref. 19 där VPC-kostnader avseende nyemission ansågs utgöra allmänna omkostnader i ett bolags verksamhet.³⁵⁵ Syftet med bolagets börsnotering var att "underlätta kapitalanskaffningen i bolagets yrkesmässiga verksamhet, vilken i sin helhet avser omsättning av skattepliktiga varor och tjänster."³⁵⁶ De avgifter som bolaget betalat ansågs utgöra allmänna omkostnader. I ett ännu tidigare mål, RÅ 2004 ref. 60 fann Regeringsrätten att "en skattskyldig har rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt avseende tjänster som förvärvats i samband med utgivande av konvertibla skuldebrev och vid nyemission av egna aktier".³⁵⁷ I ljuset av dessa avgöranden bör RÅ 2001 not 70 där avdrag för avgift till VPC inte medgivits³⁵⁸ anses vara överspelat.

---

³⁵⁰ Fink, Jacobsson, Rabe, En kommentar till mervärdesskattelagen, 8 kap. 3 §, senast uppdaterat 2008-07-01, <http://zeteo.nj.se>, (2009-05-11).

³⁵¹ Forssén, Björn, "Momsens verksamhetsbegrepp i dåtid, nutid och framtid", SvSkT, 2007:8, s. 548.

³⁵² A.a., s. 547.

³⁵³ Regeringsrättens dom den 10 februari 2009, s. 1.

³⁵⁴ Ibid., s. 2.

³⁵⁵ RÅ 2006 ref. 19.

³⁵⁶ Ibid.

³⁵⁷ RÅ 2004 ref. 60.

³⁵⁸ RÅ 2001 not. 70.

Det är värt att komma ihåg att målet SKF är ett svenskt rättsfall där frågan om avdragsrätt för moms avseende kostnader i samband med försäljning av aktier i dotterbolag är under prövning hos EG-domstolen.

Det är således upp till EG-domstolen att svara på frågan om ovan nämnda aktieförsäljningar utgör undantagen omsättning eller om de faller utanför tillämpningsområde för mervärdesskatt. Rättspraxis avseende avdrag för kostnader i samband med nyemissioner står enligt min uppfattning i konformitet med EG-rätten.

Vad gäller då ifråga om själva lagtexten såsom den är utformad i mervärdesskattelagen? I sina kommentarer till målet *Securenta* menar Ulf Nilsson och Staffan Wahe att den svenska bestämmelsen om fördelningsmetoden förefaller vara i linje med EG-rätten.³⁵⁹ Jag delar denna uppfattning.

Det är dock svårare att avgöra om det svenska verksamhetsbegreppet är EG-konformt. En sak är klar – kopplingen till inkomstskattelagen är obsolet. Utveckling på mervärdesskatteområdet har successivt lett till att mervärdesskatterättsliga begrepp är skilda från inkomstskatterättsliga. Detta beror på harmoniseringsprocessen på mervärdesskatteområdet. Denna process har resulterat i ett stort antal rättsfall från EG-domstolen. Motsvarande utveckling har inte skett på de direkta skatternas område.

Man kan ställa sig tveksam till den språkliga formuleringen i den svenska lagtexten, eftersom ”yrkesmässig verksamhet” är inte nödvändigtvis samma som ”ekonomisk verksamhet”. I en utredning från 2002 föreslås att det svenska verksamhetsbegreppet slopas och ersätts med en direktivkonform ”ekonomisk aktivitet”.³⁶⁰ Det föreslås också att begreppet ”skattskyldig person” ersätts med ”beskattningsbar person” för att förtydliga begreppet.³⁶¹ Förslaget har dock inte lett till någon lagändring.

Det stämmer att direktiv endast är bindande ifråga om resultat som ska uppnås, men inte medel för att uppnå resultatet. Det bör dock uppmärksammas att direktivkonform tolkning inte kan ersätta en korrekt implementering genom lagstiftning.³⁶² Det bästa vore om den svenska lagtexten stod i absolut överenskommelse med den EG-rättsliga.

---

³⁵⁹ Nilsson, Ulf, Wahe, Staffan, EG-aktuellt på mervärdesskatteområdet, *Domar från EG-domstolen*, ”Fråga om avdragsrätt för ingående mervärdesskatt avseende kapitalanskaffningskostnader”, SvSkT, 2008:4, s. 295.

³⁶⁰ SOU 2002:74 ”Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv”, del 1, s. 163.

³⁶¹ A.a., s. 194.

³⁶² Nilsson, Ulf, ”Direktivkonform tolkning på mervärdesskatterättens område”, SvSkT, 2009:1, s. 66.

6 Sammanfattande slutsatser

Vid bedömning av holdingbolags avdragsrätt för ingående moms kan följande noteras.

Full avdragsrätt tillkommer således bolag som endast bedriver ekonomisk verksamhet, dvs. endast utför skattepliktiga transaktioner, såvida ingen undantagen verksamhet förekommer. Holdingbolag som inte alls bedriver någon form av ekonomisk verksamhet anses inte tillhöra de skattskyldiga personerna (beskattningsbara) och kan därför inte heller erhålla ett avdrag för ingående mervärdesskatt. Sådana bolag likställs med konsumenter i mervärdesskattehänseende.

Varken rena aktieförvärv eller innehav av aktier har ansetts utgöra ekonomisk verksamhet. Aktieemissioner har inte heller ansetts falla inom tillämpningsområde för mervärdesskatt. Rättspraxis ifråga om aktieförsäljningar har inte varit entydig. Det har förekommit uttalanden från EG-domstolen som både kan användas för och emot klassificering av försäljningar av aktier i dotterbolag som ekonomisk verksamhet. Förhoppningsvis kommer EG-domstolens dom i målet SKF förtydliga rättsläget i detta avseende. Anses aktieförsäljningar falla inom undantagsbestämmelsen, kan inte avdragsrätt erhållas och eventuell proportionering av ingående skatt ska ske enligt art. 173-174 i direktivet. Anses aktieförsäljningar falla utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt, måste en koppling till skattepliktiga transaktioner eller företagets samlade ekonomiska verksamhet ske för att avdragsrätt ska komma i fråga. Är det fråga om ett blandat holdingbolag som inte bara bedriver ekonomisk verksamhet, ska proportionering ske enligt en lämplig fördelningsnyckel allt enligt målet Securenta. Rena aktieförsäljningar torde falla utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt.

Rättsutveckling ifråga om avdragsrätt för ingående moms har skett genom praxis från EG-domstolen och har inte varit så lättolkat. Den senaste rättspraxis från Regeringsrätten har varit direktivkonform. Hur lagtexten är formulerad har dock ifrågasatts i mervärdesskatteutredningen, utan att någon lagändring har kommit till stånd.

Neutralitetsprincipen har inte ansetts gälla utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt, även om den i övrigt genomsyrar hela det mervärdesskatterättsliga systemet. Frågan är dock om inte holdingbolag borde avlastas från all mervärdesskatt på kostnader i samband med transaktioner som faller utanför mervärdesskattesystemet. Syftet med mervärdesskatt är att den ska bäras av den slutliga konsumenten - privatpersoner och inte ska den belasta holdingbolag.

Käll- och litteraturförteckning

Alhager, Eleonor, ”Avdrag för ingående moms – med anledning av generaladvokatens yttrande i SKF-målet”, SvSkT, 2009:3, s. 314 – 326.

Alhager, Eleonor, ”Momsfrågor med anledning av Cibo-domen”, SvSkT, 9/2001, s. 852 – 863.

Alhager, Eleonor, Mervärdesskatt vid omstruktureringar, Iustus förlag, 1991

Alhager, Eleonor, Alhager, Magnus, Omstruktureringar och moms, Norstedts Juridik AB, 2002.

Alhager, Eleonor, Kleerup, Jan, Melz, Peter, Öberg, Jesper, Mervärdesskatt i teori och praktik, Norstedts Juridik, 2007.

Amand, C., ”VAT: Deductibility of the Costs of Issuing New Shares – the ”Direct and Immediate Links” Tests”, the EC Tax Journal, vol.3, pp. 203-230.

Andersson, Sara, ”Securenta – en ny hållning från EG-domstolen?”, SN, 2008, s. 633-637.

Berg, Magnus, ”Avdragsrätten för ingående mervärdesskatt ur svensk materiell och processuell synvinkel i ljuset av EG-rätten”, SvSkT, 5/2001, s. 483 – 491.

Bijl, Jeroen, Kerékgyártó, Judit, ”Recovery Of Input VAT Incurred On Costs Relating To The Sale Of Shares”, VAT Monitor, May/June 2003, pp. 209 – 211.

De la Feria, Rita, ”When do dealings in shares fall within the scope of VAT?” EC Tax Review, 2008-1, pp. 24 – 40.

Englisch, J., ”Input VAT Deduction by Holding Companies – German Practice and Community law”, VAT Monitor, May/June 2007, pp. 172-179.

Esajas, Stanley A., ”The Issue Of Shares”, VAT Monitor, Vol. 10 No.4, July/August 1999, pp. 159 – 165.

Espenkrona, Madlen, ”Avdragsrätt för moms på nyemissionskostnader”, SN, 2003, nr 1-2, s. 75 – 88.

Fink, Jacobsson, Rabe, En kommentar till mervärdesskattelagen, 8 kap. 3 §, senast uppdaterat 2008-07-01, <http://zeteo.nj.se>, (2009-05-11).

Forssén, Björn, "Momsavdrag vid viss momsfri omsättning (igen) samt för nyemissionskostnader", SN, 2002, nr. 3 s. 123 – 130.

Forssén, Björn, "Momsens verksamhetsbegrepp i dåtid, nutid och framtid", SvSkT, 2007:8, s. 538 – 557.

Fri, Mattias, Norberg, Karin, "När omfattas värdepapperstransaktioner av sjätte direktivets tillämpningsområde?", SN, 2005, nr 9, s. 532 – 536.

Grefberg Nyberg, Ulrika, Kleerup, Jan, "Out of scope of VAT" och avdragsrätt för ingående mervärdesskatt", SvSkT, 2004:5 s. 305-315.

Henkow, Oskar, Financial Activities in European VAT, 2007.

Henkow, Oskar, "Föreligger avdragsrätt för ingående mervärdesskatt på förvärv för försäljning av aktier i dotterbolag?", SvSkT, 2004:4 s. 217-230.

Henkow, Oskar, "Neutrality of VAT for taxable persons: a new approach in European VAT?", EC Tax Review, 2008-5, p. 233-239.

Henkow, Oskar, "Några iakttagelser rörande hanteringen av intäkter från finansiella aktiviteter vid mervärdesbeskattningen och inkomstbeskattningen", SN, 2009, nr 3, s. 139 – 149.

Holmlund, Mats, Nilsson, Ulf, Sundberg, Pär, "Mervärdesskatt och aktieemissioner m.m. – några ytterligare synpunkter i anledning av C-465/03 Kretztechnik, SN, 2005, nr 12, s. 752 – 756.

Hultqvist, Anders, Moms och finansiella tjänster, Norstedts Tryckeri, Stockholm 1998.

Kerrigan, Arthur, "The impact of Value Added Tax on financial services and insurances – the law of unintended consequences?" Meridian, July, 2008, http://www.meridianvat.com/uploads/vattrends_mayjune08.pdf , (2009-05-11).

Kleerup, Jan, "Avdragsrätt för ingående moms vid förvärv av aktier i dotterbolag", FAR INFO 2001:275, <http://www.farkomplett.se>, (2009-05-11).

Kleerup, Jan, "Momsen i koncerner – tjänster mellan koncernbolag och vid omstruktureringar", SvSkT 9/99, s. 738 – 743.

Lundström, Susann, "Avdragsrätt för moms på kostnader för aktieemission och börsintroduktion", SvSkT, 6-7/2005, s. 438-439.

Lundström, Susann, Wahe, Staffan, EG-aktuellt på mervärdesskatteområdet, Domar från EG-domstolen, Fråga om avdragsrätt för ingående moms för

kostnader uppkomna innan ekonomisk verksamhet bedrivs, SvSkT, 2007:2, s. 169 – 172.

Mattson, Fredrik, ”Försämrade avdragsmöjligheter för holdingbolag m.fl.? – ytterligare kommentar till EG-domstolens dom i målet C-437/06, Securenta, SN, 2008, s. 717-719.

Melz, Peter, Mervärdesskatt, Iustus förlag, 14:e uppl., Uppsala 2006.

Melz, Peter, Mervärdesskatten – rättsliga grunder och problem, Juristförlaget, Stockholm 1990.

Nilsson, Ulf, ”Avdragsrätt för ingående mervärdesskatt – några EG-rättsliga synpunkter”, SN, 2002, nr 1-2, s. 35 – 41.

Nilsson, Ulf, ”Direktivkonform tolkning på mervärdesskatterättens område”, SvSkT, 2009:1, s. 64 – 84.

Nilsson, Ulf, Wahe, Staffan, EG-aktuellt på mervärdesskatteområdet, Domar från EG-domstolen, ”Fråga om avdragsrätt för ingående mervärdesskatt avseende kapitalanskaffningskostnader”, SvSkT, 2008:4, s. 294 – 296.

Pålsson, Robert, Likhet inför skattelag – likhetsprincipen och konstruktionen av jämförbarhet i skatterätten, Iustus förlag, Uppsala 2007.

Ramsdahl, Dennis, ”Ökonomisk virksomhed i relation til holdingselskabers aktivitet”, Tidsskrifter for skatter og afgifter, 2002:782, s. 2969 – 2978.

Ståhl, Kristina, Fusionsdirektivet. Svensk beskattning i EG-rättslig belysning, Iustus förlag AB, Uppsala 2005.

Ståhl, Kristina, Persson Österman, Roger, EG-skatterätt, 2:a uppl., Iustus förlag, Uppsala 2006.

Terra, Ben, Kajus, Julie, A guide to the European VAT Directives - Introduction to European VAT , Volume 1, 2008.

Terra, Ben, Kajus, Julie, European VAT Directives – Integrated Texts of The Recast VAT Directive and the former Sixth VAT Directive, Volume 2, 2008.

Wolf, Redmar A, ”Abbey National – VAT on Costs When Transferring a Totality of Assets”, The EC Tax Journal 2001, Vol.5 p. 23-29.

Offentligt tryck

Rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningskatter, EGT L 145, 13.6.1977, s. 1–40.

Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, EUT L 347, 11.12.2006, s. 1–118.

Rådets direktiv 2008/08/EG av den 12 februari 2008 om ändring av direktiv 2006/112/EG med avseende på platsen för tillhandahållande av tjänster, EUT L 44, 20.2.2008, s. 11-22.

Rådets direktiv 2008/09/EG av den 12 februari 2008 om fastställande av närmare regler för återbetalning enligt direktiv 2006/112/EG av mervärdesskatt till beskattningsbara personer som inte är etablerade i den återbetalande medlemsstaten men i en annan medlemsstat, EUT L 44, 20.2.2008, s. 23-28.

Rådets förordning (EG) nr 1777/2005 av den 17 oktober 2005 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för direktiv 77/388/EEG rörande det gemensamma systemet för mervärdesskatt, EUT L 288, 29.10.2005, s. 1–9.

Prop. 1993/94

Prop. 1989/90:111

Prop. 1968:100

SOU 2002:74 del I Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv

Övriga källor

Generaladvokaten Mengozzis förslag till avgörande i målet C-29/08 AB SKF

www.wikipedia.se

Rättsfallsförteckning

Mål C-89/81 Hong Kong Trade Development Council

C-268/83 Rompelman

Mål C-106/89 Marleasing

C-186/89 Van Tiem

C-60/90 Polysar

C-333/91 Sofitam

C-4/94 BLP

C-306/94 Regie dauphinoise

C-155/94 Wellcome Trust

C-80/95 Harnas & Helm

C-98/98 Midland Bank

C-408/98 Abbey National

C-142/99 Floridienne och Berginvest

C-16/00 Cibo

C-102/00 Welthgrove

C-8/01 Taksatorringen

C-77/01 EDM

Mål C-32/03 Fini

C-465/03 Kretztechnik

C-435/05 Investrand

C-437/06 Securenta

RÅ 2001 not 70

RÅ 2004 ref 60

RÅ 2006 ref 19

Regeringsrättens dom den 10 februari 2009, mål nr. 4666-07